

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓๔/๒๕๔๖

วันที่ ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

เรื่อง ศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของจำเลย (นายสุริยะ อุบัติศฤงศ์ กับพวก) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓
มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของผู้ร้อง ซึ่งเป็นจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ร. ๑๕๗๖๗/๒๕๔๑
ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๑๒
(๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน)
เป็นโจทก์ฟ้อง บริษัท มิวเร็กซ์ จำกัด ที่ ๑ นายสุริยะ อุบัติศฤงศ์ ที่ ๒ นายเจริ อุบัติศฤงศ์ ที่ ๓
นายยาสีโอะ มิวรา ที่ ๔ นางสาวทวิศรี อุบัติศฤงศ์ ที่ ๕ และบริษัท บลูแคนยอน พรอพเพอร์ตี้ จำกัด ที่ ๖
เป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง โดยโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้น และจำเลยที่ ๒ ถึงจำเลยที่ ๖
ในฐานะผู้ค้ำประกัน เพื่อให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี กู้ยืม ขยายลดตัวสัญญาใช้เงิน หนี้ตามคำขอ
และข้อตกลงชำระหนี้กู้ยืมตามตัวสัญญาใช้เงิน ภาระหนี้ตามสัญญาค้ำประกัน บังคับจำนอง และค้ำประกัน
รวมเป็นเงิน ๒,๕๘๕,๔๘๓,๘๗๓.๑๕ บาท ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลางเพื่อขอให้
ฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ และศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ แล้ว
ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งว่า เนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑

ทำให้ศาลต้องงดการพิจารณาในส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงให้จำหน่ายคดีชั่วคราวสำหรับจำเลยที่ ๑ เสีย ส่วนจำเลยอื่น เนื่องจากโจทก์ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป จึงอนุญาตให้เลื่อนไปนัดสืบพยานโจทก์ต่อ

จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม สรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ซึ่งมีความหมายว่าลูกหนี้และผู้ค้าประกัน ซึ่งต้องรับผิดชอบในมูลหนี้เดียวกันและในคดีเดียวกันย่อมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอกันในกฎหมาย และต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน แต่บทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้าประกัน แต่ไม่ได้ให้งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้าประกัน ย่อมถือไม่ได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวของกฎหมายให้ความเสมอกันในระหว่างลูกหนี้และผู้ค้าประกัน กับถือไม่ได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้าประกันเท่าเทียมกัน เนื่องจากผู้ค้าประกันเป็นเพียงบุคคลที่สมัครใจเข้ารับผิดชอบชดใช้เงินแทนลูกหนี้ที่ตนค้าประกันในจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้อยู่ต่อโจทก์ แต่ไม่เกินวงเงินค้าประกัน หากการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้าประกันต้องงดไป โดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้าประกันด้วย ผู้ค้าประกันก็ต้องชดใช้หนี้ที่ตนค้าประกันตามคำพิพากษาทั้งๆ ที่ลูกหนี้เป็นผู้รับผิดชอบต่อโจทก์โดยตรง แต่เมื่อการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้าประกันงดไปโดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้าประกันด้วย ผู้ค้าประกันกลับกลายเป็นผู้รับผิดชอบก่อนที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบ ศาลก็จะพิพากษาให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ โดยที่ไม่พิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ด้วย ซึ่งผู้ค้าประกันอาจต้องรับผิดชอบยิ่งไปกว่าลูกหนี้ชั้นต้นที่ขอฟื้นฟูกิจการ นอกจากนี้ แม้ว่าผู้ค้าประกันที่ได้ชำระหนี้ให้โจทก์แทนลูกหนี้ไปตามคำพิพากษาย่อมมีสิทธิไล่เบี้ยเอาเงินคืนได้จากลูกหนี้ แต่เมื่อลูกหนี้อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ และพ้นกำหนดขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ผู้ค้าประกันก็จะไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ได้ ผลร้ายก็จะตกแก่ผู้ค้าประกัน ดังนั้น พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” ความเป็นลูกหนี้และผู้ค้าประกันถือว่าเป็นความแตกต่างในเรื่อง “สถานะของบุคคล” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้

เมื่อบทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติให้งดการพิจารณาในส่วนของผู้ถือหุ้น ในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน ย่อมถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติเพราะบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นลูกหนี้ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาในคดีที่ตนถูกฟ้อง แต่อีกบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นผู้ค้าประกันในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกันไม่ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาคดีในทำนองเดียวกัน จึงเป็นการเลือกปฏิบัติ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม และใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และขอให้ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ศาลแพ่งพิเคราะห์แล้วเห็นว่า จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ผู้ร้องโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินั้น จึงมีคำสั่งให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และให้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสามมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่ศาลแพ่งใช้มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ สั่งจำหน่ายคดีเฉพาะจำเลยที่ ๑ ออกจากสารบบความ เป็นการที่ศาลแพ่งใช้กฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดีที่ผู้ร้องถูกฟ้องเป็นจำเลยอยู่ด้วยเมื่อจำเลยทั้งสาม (ผู้ร้อง) โต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งคำร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ได้

ประเด็นตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” และวรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้”

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๕๐/๑๓ และมาตรา ๕๐/๑๔ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ หรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตามความในหมวดนี้....

(๔) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้ อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตศาลพิจารณาคัด ถ้ามูลแห่งนั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตศาลพิจารณาคัดไว้ก่อนแล้ว ใ้ังดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น”

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยให้บุคคลมีความเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน สำหรับพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ เป็นบทบัญญัติที่ได้มีการเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ที่สำคัญว่าด้วยกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในหมวด ๓/๑ เริ่มตั้งแต่มาตรา ๕๐/๑ ถึง มาตรา ๕๐/๕๐ โดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ “เนื่องจากบทบัญญัติบางมาตราของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันโดยเฉพาะเมื่อลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว อันควรได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากผู้ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสได้ฟื้นฟูกิจการ แต่เนื่องจากมาตรา ๕๔ (๒) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ที่ยอมให้ลูกหนี้ ก่อหนี้ขึ้นโดยรู้อยู่แล้วว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย อันเป็นเหตุให้ไม่มีสถาบันการเงินหรือเอกชนรายใดยินยอมให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว ลูกหนี้จึงต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย ทั้งๆ ที่กิจการของลูกหนี้

อยู่ในสภาพที่จะฟื้นฟูได้หากได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน สมควรที่จะมีบทบัญญัติคุ้มครองการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสได้ฟื้นฟูกิจการได้ ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหนี้มีโอกาสรับชำระหนี้อย่างเป็นธรรมด้วย อันจะเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจและการค้าของประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป” เห็นว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) เป็นบทบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์จะให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการและคุ้มครองผู้ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ โดยรู้อยู่แล้วว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวที่จะยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายได้ ซึ่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๔ (๒) เดิมไม่ยอมให้เจ้าหนี้ที่ยอมให้ลูกหนี้ก่อนยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายได้ หากไม่มีบทบัญญัติดังกล่าวลูกหนี้ซึ่งมีหนี้สินล้นพ้นตัวยอมไม่มีโอกาสที่จะได้รับการฟื้นฟูกิจการได้ ที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ แต่ไม่ได้ให้งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันอาจเป็นผลให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบต่อไปกว่าลูกหนี้ บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวจึงมิได้ให้ความเสมอภาคและให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้ำประกันอย่างเท่าเทียมกัน นั้น เห็นว่า การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ซึ่งมีหนี้สินล้นพ้นตัวจำเป็นต้องห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีไว้ก่อนแล้วให้งดการพิจารณาไว้ เพราะมิเช่นนั้น บรรดาเจ้าหนี้ต่างก็จะใช้สิทธิของตนจนอาจเป็นผลให้ไม่มีทรัพย์สินเหลือพอที่จะดำเนินการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งหากการฟื้นฟูกิจการเป็นผลสำเร็จ ลูกหนี้ก็จะกลับมามีความสามารถชำระหนี้ได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้ให้มีโอกาสได้รับชำระหนี้อย่างเป็นธรรม และเป็นผลดีต่อผู้ค้ำประกันอย่างเสมอภาค สำหรับการดำเนินคดีต่อผู้ค้ำประกันเจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องคดีเพื่อให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ตามสัญญาผู้ค้ำประกันเมื่อลูกหนี้ผิดนัด ผู้ค้ำประกันก็มีสิทธิยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ และของตนเองขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ ซึ่งหากผู้ค้ำประกันต้องชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้ผู้ค้ำประกันย่อมมีสิทธิที่จะไล่เบียดเอาจากลูกหนี้เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ย และเพื่อการที่ต้องสูญหายและเสียหายไปอย่างไรๆ เพราะการค้ำประกันนั้นซึ่งสิทธิไล่เบียดดังกล่าวก็ได้รับความคุ้มครองตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒วรรคสอง และมาตรา ๑๐๑ และการให้ความคุ้มครองสิทธิไล่เบียดซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการก็ยังคงมีอยู่ต่อไปแม้ภายหลังศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการเพราะเหตุการฟื้นฟูกิจการ

ได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือไม่สำเร็จตามแผน หรือแม้ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด ผู้ค้ำประกันก็ยังมีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตามกฎหมาย พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่บุคคลทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

ดังนั้น พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ การกระทำที่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัตินั้น ได้แก่ การปฏิบัติที่แตกต่างกันต่อบุคคลที่มีฐานะหรือข้อเท็จจริงที่เหมือนกัน สำหรับพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ การที่จะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๐/๓ เพราะหากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว แม้เพียงข้อใดข้อหนึ่ง ศาลก็จะมีคำสั่งให้ยกคำร้องขอตามมาตรา ๕๐/๑๐ ดังนั้น การที่ศาลจะมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของนิติบุคคลใด และงดการพิจารณาคดี โดยอาศัยบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ต้องขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของมาตรา ๕๐/๓ จึงมิใช่กรณีที่จะเลือกปฏิบัติได้ ดังนั้น การที่ศาลงดการพิจารณาคดีของลูกหนี้ โดยมีใ้งดการพิจารณาคดีของผู้ค้ำประกัน โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม

ดังนั้น พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายปรีชา เถลิมาฉิมชัย นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระภูัน นายมานิต วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ และนายอูระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑ คน คือ นายอมร รักษาสัตย์ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๓ คน คือ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา และนางเสาวนีย์ อัสวโรจน์ วินิจฉัยว่า กรณีตามคำร้องไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ให้ยกคำร้อง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

นายกระมล ทองธรรมชาติ	ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
นายจิระ บุญพจนสุนทร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายจุมพล ณ สงขลา	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายพันธ์ จันทรปาน	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมงคล สระแก้ว	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมานิต วิทยาเต็ม	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายศักดิ์ เตชะชาญ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุวิทย์ ชีรพงษ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอมร รักษาสัตย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔/๒๕๕๖

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ธ. ๑๕๖๖๗/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ธ. ๑๕๖๖๗/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่ โดยมีข้อเท็จจริง สรุปได้ดังนี้

ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) โจทก์ ยื่นคำฟ้องต่อศาลแพ่ง เป็นคดีหมายเลขดำที่ ธ. ๑๕๖๖๗/๒๕๕๑ โดยมีบริษัท มิวเร็กซ์ จำกัด นายสุริยะ อุบัติศฤงก์ นายเจริ อุบัติศฤงก์ นายยาสิทธิ์ โอภาสกรวี นางสาวทวิศรี อุบัติศฤงก์ และบริษัท บลูแคนยอนพรอพเพอร์ตี้ จำกัด เป็นจำเลยที่ ๑ - ๖ ตามลำดับ โดยโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้กู้ยืม และจำเลยที่ ๒ - ๖ ในฐานะผู้ค้ำประกัน เพื่อให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ขยายลดตัวสัญญาใช้เงิน ค้ำประกัน บังคับจำนองฯ รวมเป็นเงิน ๒,๕๘๕,๔๘๓,๘๗๓.๑๕ บาท ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง เพื่อขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้ และต่อมาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งว่า เนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ แล้วทำให้ศาลต้องงดการพิจารณาในส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงให้จำหน่ายคดีชั่วคราวสำหรับจำเลยที่ ๑ เสีย ส่วนจำเลยอื่นเนื่องจากโจทก์ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป จึงอนุญาตให้เลื่อนไปนัดสืบพยานโจทก์ต่อ

จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ร้อง” เห็นว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จะนำมาใช้บังคับไม่ได้ โดยโต้แย้งว่า มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญบัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ซึ่งมีความหมายว่าลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน

ซึ่งต้องรับผิดชอบในมูลหนี้เดียวกันและในคดีเดียวกันย่อมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอกันในกฎหมาย และต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน แต่บทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ แต่ไม่ได้ให้งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกัน ย่อมถือไม่ได้ว่าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวของกฎหมายให้ความเสมอกันในระหว่างลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน กับถือไม่ได้ด้วยว่าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเท่าเทียมกัน เนื่องจากผู้ค้ำประกันเป็นเพียงบุคคลที่สมัครใจเข้ารับผิดชอบชดใช้เงินแทนเมื่อลูกหนี้ที่ตนค้ำประกันในจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่ต่อโจทก์แต่ไม่เกินวงเงินค้ำประกัน หากการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ต้องงดไป โดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย ผู้ค้ำประกันก็ต้องชดใช้หนี้ที่ตนค้ำประกันตามคำพิพากษาต่างๆ ที่ลูกหนี้เป็นผู้รับผิดชอบต่อโจทก์โดยตรง แต่เมื่อการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ต้องงดไปโดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย ผู้ค้ำประกันกลับกลายมาเป็นผู้รับผิดชอบก่อนที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบ ศาลก็จะพิพากษาให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ โดยที่ไม่พิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ด้วย ซึ่งผู้ค้ำประกันอาจต้องรับผิดชอบยิ่งไปกว่าลูกหนี้ชั้นต้นที่ขอฟื้นฟูกิจการ ผู้ค้ำประกันที่ได้ชำระหนี้ให้โจทก์แทนลูกหนี้ไปตามคำพิพากษาย่อมมีสิทธิไต่เบี่ยเอาเงินคืนได้จากลูกหนี้ แต่เมื่อลูกหนี้อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ และพ้นกำหนดขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ผู้ค้ำประกันก็จะไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ได้ ผลร้ายก็จะตกแก่ผู้ค้ำประกัน การที่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่มีความเสมอภาคและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไม่เท่าเทียมกัน ด้วยเหตุเพราะพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติไว้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

ส่วนมาตรา ๓๐ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” ความเป็นลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ถือว่าเป็นความแตกต่างในเรื่อง “สถานะของบุคคล” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้ เมื่อบทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติให้งดการพิจารณาในส่วนของลูกหนี้ ในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน ย่อมถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติเพราะบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นลูกหนี้ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาในคดีที่ตนถูกฟ้อง แต่อีกบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นผู้ค้ำประกัน ในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกันไม่ได้รับการปฏิบัติ

โดยการงดการพิจารณาคดีในทำนองเดียวกัน การปฏิบัติที่ไม่เสมอภาคกันนี้ต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จำเลยจึงอ้างว่ามาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม จะนำมาใช้บังคับมิได้

เมื่อคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลแพ่งจึงส่งความเห็นของจำเลยดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีมติเป็นเอกฉันท์ให้รับคำร้องนี้ไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และแจ้งสำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อแจ้งศาลแพ่งทราบต่อไป เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ และมีมติรับวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๖

พิจารณาแล้ว ก่อนที่จะวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่ มีประเด็นเบื้องต้นที่จะต้องวินิจฉัย ๒ ประเด็น คือ

ประเด็นแรก มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) เป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่จะใช้บังคับกับคดีนี้หรือไม่ พิจารณาแล้ว เมื่อศาลแพ่งได้ใช้มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) สั่งจำหน่ายคดีของจำเลยที่ ๑ ก็ต้องถือว่า มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ใช้บังคับแก่คดีนี้แล้ว จึงอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ประเด็นที่สองจะต้องพิจารณาทบทวนบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับนิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกันเสียก่อน เพื่อจะได้วินิจฉัยถึงสิทธิของผู้ค้ำประกันต่อไป ปรากฏว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ ลักษณะ ๑๑ ว่าด้วยค้ำประกัน มาตรา ๖๘๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “อันว่าค้ำประกันนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ค้ำประกันผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้”

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ลักษณะสำคัญของสัญญาค้ำประกัน มี ๓ ประการ คือ

๑. ผู้ค้ำประกันต้องเป็นบุคคลภายนอก
๒. ต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้
๓. ต้องเป็นเรื่องผูกพันตนต่อเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

เมื่อนิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกันเข้าลักษณะสำคัญดังกล่าว ย่อมก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ระหว่างกัน ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ

สิทธิและหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ โดยเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้เมื่อหนี้นั้นถึงกำหนดชำระ หรือเป็นไปตามเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ในสัญญา ที่ก่อให้เกิดหนี้นั้น ส่วนลูกหนี้ย่อมมีหน้าที่ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ตามกำหนดเวลาและเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญาดังกล่าว

สิทธิและหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกัน

๑. สิทธิของเจ้าหนี้ และหน้าที่ของผู้ค้ำประกัน กล่าวคือ

มาตรา ๖๘๖ บัญญัติว่า “ลูกหนี้ผิดนัดลงเมื่อใด ท่านว่าเจ้าหนี้ชอบที่จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้แต่นั้น”

กฎหมายถือเอาเรื่องผิดนัดของลูกหนี้เป็นข้อสำคัญ ถ้าลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้ฟ้องได้ทั้งลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ค้ำประกันผิดนัดหรือไม่ ซึ่งถือเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้เมื่อลูกหนี้ผิดนัด

๒. สิทธิของผู้ค้ำประกันที่จะยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ต่อสู้เจ้าหนี้

มาตรา ๖๘๔ บัญญัติว่า “นอกจากข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้ำประกันมีต่อเจ้าหนี้นั้น ท่านว่าผู้ค้ำประกันยังอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วย”

บทบัญญัติดังกล่าวมีความหมายว่า หากลูกหนี้มีข้อต่อสู้ประการใดอันเกิดแต่มูลหนี้นั้น ลูกหนี้สามารถยกข้อต่อสู้ต่างๆ เหล่านี้ขึ้นอ้างกับเจ้าหนี้ได้ เมื่อผู้ค้ำประกันเป็นบุคคลที่เข้าผูกพันตนชำระหนี้แทนลูกหนี้ กฎหมายจึงให้สิทธิผู้ค้ำประกันเป็นพิเศษกล่าวคือ นอกจากข้อต่อสู้ต่างๆ ของตนเองตามสัญญาค้ำประกันแล้ว ยังให้สิทธิผู้ค้ำประกันสามารถยกข้อต่อสู้ต่างๆ ของลูกหนี้ที่ตนเข้าค้ำประกันขึ้นต่อสู้ได้อีกด้วย

ส่วนสิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้ค้ำประกันและลูกหนี้เป็นผลภายหลังการชำระหนี้โดยผู้ค้ำประกันซึ่งชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้แล้วย่อมมีสิทธิไต่เบียดและรับช่วงสิทธิตามมาตรา ๖๕๓ ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไต่เบียดเอาจากลูกหนี้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายและเสียหายไปอย่างไรๆ เพราะการค้ำประกันนั้น

อนึ่ง ผู้ค้ำประกันย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีเหนือลูกหนี้ด้วย”

เมื่อพิจารณานิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า กฎหมายบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิ และกำหนดหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้กับผู้ค้ำประกัน และระหว่างผู้ค้ำประกันกับลูกหนี้ไว้อย่างชัดเจน สามารถเรียกร้องและฟ้องให้ศาลบังคับได้เมื่อมีการปฏิบัติหรือเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ครบถ้วนแล้ว

ส่วนพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ได้มีการเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ที่สำคัญในหมวด ๓/๑ เริ่มตั้งแต่มาตรา ๕๐/๑ ถึงมาตรา ๕๐/๕๐ โดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๑๘ ก วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๑ เป็นบทบัญญัติในส่วนที่ว่าด้วยกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายในส่วนนี้ก็คือ “เนื่องจากบทบัญญัติบางมาตราของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะเมื่อลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราวอันควรได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากผู้ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ เพื่อให้ลูกหนี้นี้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการ แต่เนื่องจากมาตรา ๕๔ (๒) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ บัญญัติให้เจ้าหนี้ที่ยอมให้ลูกหนี้ก่อนขึ้นโดยรู้อยู่แล้วว่า ลูกหนี้นี้หนี้สินล้นพ้นตัวไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย อันเป็นเหตุให้ไม่มีสถาบันการเงินหรือเอกชนรายใดยินยอมให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว ลูกหนี้จึงต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย ทั้งๆ ที่กิจการของลูกหนี้อยู่ในสภาพที่จะฟื้นฟูได้หากได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน สมควรที่จะมีบทบัญญัติคุ้มครองการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว เพื่อให้ลูกหนี้นี้มีโอกาสได้ฟื้นฟูกิจการได้ ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหนี้มีโอกาสรับชำระหนี้ได้อย่างเป็นธรรมด้วย อันจะเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจและการค้าของประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

เหตุผลสำคัญของการฟื้นฟูกิจการของประเทศต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า เพื่อเป็นการช่วยเหลือมิให้บริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงินต้องเลิกกิจการ และล้มละลายไปในที่สุด ประการที่สำคัญ ก็คือหากบริษัทเหล่านั้นอยู่ในสภาพที่สามารถจะฟื้นฟูให้กลับมาดำเนินธุรกิจแสวงหากำไรต่อไปได้ตามปกติ แต่หากบริษัทดังกล่าวต้องล้มเลิกกิจการหรือล้มละลายไปย่อมไม่เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศแต่อย่างใด ที่เห็นได้ชัด คือ เกิดสภาพการว่างงานซึ่งหากบริษัทนั้นเป็นบริษัทใหญ่มีคนงานเป็นจำนวนมาก การเลิกกิจการ หรือการล้มละลายของบริษัทย่อมก่อให้เกิดปัญหาอย่างมากแก่สังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้จะเกิดการสูญเสียทรัพย์สินทางธุรกิจ ขาดการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้นให้คุ้มค่า เพราะทรัพย์สินของบริษัทต้องถูกขายไปในราคาที่ไม่สมควรเพื่อประโยชน์ในการแบ่งชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ นับว่าเป็นความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายของบริษัทจะได้รับความเสียหายมากที่สุด ทั้งนี้ เพราะอาจจะไม่ได้รับชำระหนี้เลย หรือไม่ได้รับชำระหนี้เต็มตามจำนวนสภาพการณ์เช่นนี้ย่อมมีผลกระทบกระเทือนถึงฐานะทางการเงินของเจ้าหนี้เหล่านั้นด้วย โดยเฉพาะเจ้าหนี้รายเล็กๆ หรือบรรดาเจ้าหนี้ไม่มีประกันอาจจะมีผลที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจการของตนต่อไปได้ หรือต้องตกอยู่ในสภาพที่มีปัญหาทางการเงินได้เช่นกัน ท้ายที่สุด คือ บรรดาผู้ถือหุ้นของบริษัทก็จะได้รับความเสียหายเช่นกัน เพราะต้องสูญเสียเงินลงทุนไปโดยเปล่าประโยชน์

ด้วยเหตุนี้หลังจากที่ศาลสั่งรับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการแล้ว จึงต้องมีกฎหมายคุ้มครองกิจการของลูกหนี้ให้สามารถดำเนินต่อไปได้และเพื่อให้การฟื้นฟูกิจการดำเนินไปโดยสะดวกและบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงได้มีการบัญญัติหลักการเพื่อจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ นับตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เป็นต้นไป ตามมาตรา ๕๐/๑๒ ที่บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๕๐/๑๓ และมาตรา ๕๐/๑๕ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ หรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตามความในหมวดนี้

(๑) ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ ถ้ามีการฟ้องหรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้

(๔) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้ อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรการนี้เป็นมาตรการที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินการฟื้นฟูกิจการของบริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงิน กล่าวคือ เมื่อมีการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งว่าจะอนุญาตให้มีการฟื้นฟูหรือไม่นั้น จำเป็นที่จะต้องไม่ให้บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายใช้สิทธิดำเนินการใดๆ ต่อบริษัทและทรัพย์สินของบริษัทในทางที่เป็นการขัดขวางต่อการฟื้นฟู ดังนั้น จึงต้องมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ห้ามไม่ให้บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ธรรมดาหรือเจ้าหนี้มีประกันดำเนินการฟ้องร้องเพื่อบังคับชำระหนี้หรือบังคับเอาแก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน หรือฟ้องล้มละลาย รวมตลอดถึงการห้ามการบังคับคดี และหากกำลังดำเนินการบังคับคดีก็ให้หยุดดำเนินการต่อไปด้วย ตามมาตรา ๕๐/๑๒ (๕) นอกจากนี้เจ้าหนี้จะเรียกเอาทรัพย์สินคืนจากบริษัทก็ไม่ได้ ตามมาตรา ๕๐/๑๒ (๘) มาตรการนี้จะก่อให้เกิดสภาวะหยุดนิ่งซึ่งจำเป็น หากไม่มีมาตรการนี้ โอกาสของการฟื้นฟูจะไม่มี เพราะบรรดาเจ้าหนี้ต่างก็จะใช้สิทธิของตนโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจจะทำให้ไม่มีทรัพย์สินเหลือพอที่จะดำเนินการฟื้นฟู

อย่างไรก็ตาม เมื่อศาลสั่งให้มีการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว มีบทบัญญัติที่สำคัญเกี่ยวกับสิทธิของผู้ค้าประกันในการยื่นคำขอรับชำระหนี้ มีดังนี้

มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้มีสิทธิขอรับชำระหนี้ ตามมาตรา ๑๐๑ อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยงในเวลาภายหลังได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว”

มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “ถ้าลูกหนี้ร่วมบางคนถูกพิทักษ์ทรัพย์ ลูกหนี้ร่วมคนอื่นอาจยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยงในเวลาภายหลังได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว

บทบัญญัติในวรรคก่อนให้ใช้บังคับแก่ผู้ค้าประกัน ผู้ค้าประกันร่วม หรือบุคคลที่อยู่ในลักษณะเดียวกันนี้โดยอนุโลม”

พิจารณาแล้ว เหตุผลสำคัญของการฟื้นฟูกิจการ ก็เพื่อเป็นการคุ้มครองการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสได้ฟื้นฟูกิจการอันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจและการค้าของประเทศทำให้เจริญก้าวหน้าต่อไป กล่าวคือไม่ทำให้เกิดสภาพการว่างงาน ลูกจ้างของบริษัทจำนวนมากไม่ประสบความเดือดร้อน ธุรกิจที่ติดต่อกับลูกหนี้ก็ไม่ประสบสภาวะชะงักงันในทางเศรษฐกิจ ในภาพรวมย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเมื่อกิจการของลูกหนี้สามารถดำเนินการต่อไปได้เจ้าหนี้ทั้งหลายก็จะมีโอกาสได้รับชำระหนี้อย่างเป็นธรรม

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับการยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ และการพิจารณาของศาล ตามมาตรา ๕๐/๑๐ ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ที่ศาลต้องปฏิบัติโดยการไต่สวนเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐/๓ หากการไต่สวนไม่ได้ความจริงเพียงข้อใดข้อหนึ่ง ศาลต้องมีคำสั่งให้ยกคำร้องขอหรือการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ ตามมาตรา ๕๐/๕๒ กฎหมายกำหนดให้มีการจัดทำแผนอย่างละเอียด กำหนดขั้นตอนและกระบวนการในการดำเนินการไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของผู้บริหารแผน และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งศาลในการตรวจสอบการดำเนินการนั้นได้ นอกจากนี้ ศาลจะต้องมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนนั้นด้วยตามมาตรา ๕๐/๕๘ จึงเห็นได้ว่า กฎหมายมีบทบัญญัติที่รัดกุม มุ่งให้ความคุ้มครองมิให้มีการยื่นคำร้องขอโดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งจะทำให้เจ้าหนี้ต้องเสียเปรียบ และมีวัตถุประสงค์สุดท้าย เพื่อให้การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ประสบผลสำเร็จอย่างจริงจัง ดังนั้น แม้ลูกหนี้จะมีความผูกพันต่อเจ้าหนี้ในการชำระหนี้

ตามสัญญาเดิมก็ตาม แต่ถ้าการดำเนินการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้ทั้งหมด และเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยเหตุนี้ การนำมาตรการตามบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) มาใช้บังคับ จึงเป็นสิ่งจำเป็น และเป็นผลห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายอีก

สำหรับสิทธิและหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้กับผู้ค้าประกันนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๖ บัญญัติว่า เมื่อลูกหนี้ผิดนัดเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ได้ กล่าวคือ เจ้าหนี้ฟ้องได้ทั้งลูกหนี้และผู้ค้าประกัน โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ค้าประกันผิดนัดหรือไม่ เมื่อมีการฟ้องลูกหนี้และผู้ค้าประกันให้ชำระหนี้ก็เท่ากับว่า เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิตามมาตรา ๖๘๖ แล้ว และเมื่อพิจารณา มาตรา ๖๘๐ วรรคหนึ่ง การเข้ามาค้ำประกันผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ของผู้ค้าประกัน เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น เห็นว่ามีผลอย่างสำคัญทำให้เจ้าหนี้ตัดสินใจให้ลูกหนี้กู้ยืมเงิน หรือตัดสินใจกระทำนิติกรรมอย่างใด ๆ กับลูกหนี้ และเมื่อมีการขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว และเจ้าหนี้ต้องห้ามมิให้ดำเนินคดีแพ่งกับลูกหนี้ เจ้าหนี้จึงชอบจะใช้สิทธิของตนเองตามสัญญาค้ำประกัน กล่าวคือ ดำเนินการฟ้องผู้ค้าประกันต่อไป

ทั้งนี้เพราะผู้ค้าประกันมีหน้าที่ต่อเจ้าหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าวมาแล้ว กล่าวคือ จะต้องชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ เพราะในกรณีที่มีการขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เจ้าหนี้ต้องห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ค้าประกันย่อมมีสิทธิยกข้อต่อสู้ทั้งปวง กล่าวคือ ข้อต่อสู้ของตนเองตามสัญญาค้ำประกัน และสามารถยกข้อต่อสู้ต่าง ๆ ของลูกหนี้ที่ตนเข้าค้ำประกันขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ค้าประกันซึ่งได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไถ่เบีย้ออกจากลูกหนี้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหาย และเสียหายไปอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ สิทธิไถ่เบีย้อของผู้ค้าประกันดังกล่าวได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๑๐๑ กล่าวคือ ผู้ค้าประกันอาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไถ่เบีย้อในเวลาภายหลังได้ และเมื่อผู้ค้าประกันได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในเวลาที่กำหนด การให้ความคุ้มครองสิทธิดังกล่าว ยังคงมีอยู่ตลอดไป แม้ภายหลังศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ตามมาตรา ๕๐/๗๕ หรือศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด ตามมาตรา ๕๐/๗๗ ผลก็คือ ผู้ค้าประกันมีสิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจต้องชำระให้กับเจ้าหนี้ตามสัญญาค้ำประกัน และแม้ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการเพราะเหตุการฟื้นฟูกิจการได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือไม่สำเร็จตามแผน ผู้ค้าประกันซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการก็ยังมีสิทธิดังกล่าว

ตามมาตรา ๕๐/๗๕ หรือแม้ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ก็มีสิทธิตามมาตรา ๕๐/๗๗ คือ ยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๕๑ เพื่อดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๐๔ ถึงมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ

ตามคำร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วน of ลูกหนี้ แต่ไม่ได้ให้งดการพิจารณาคดีในส่วน of ผู้ค้ำประกัน จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ให้ความเสมอภาคระหว่างลูกหนี้กับผู้ค้ำประกัน และไม่ให้ความคุ้มครองลูกหนี้ และผู้ค้ำประกันอย่างเท่าเทียมกันรวมทั้งถือว่า เป็นการเลือกปฏิบัติในเรื่องสถานะของบุคคล บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ให้นุคคลมีความเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ประกอบกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกันดังกล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ เป็นบทบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์ให้ความคุ้มครองการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เพราะหากไม่มีบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ลูกหนี้ซึ่งมีหนี้สินล้นพ้นตัว ย่อมไม่มีโอกาสที่จะได้รับการฟื้นฟูกิจการเพราะบรรดาเจ้าหนี้ต่างก็จะใช้สิทธิของตน จนอาจเป็นผลให้ไม่มีทรัพย์สินเหลือพอที่จะดำเนินการฟื้นฟูกิจการ จึงจำเป็นต้องห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย

ในส่วน of นิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้ และผู้ค้ำประกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิฟ้องคดี เพื่อให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ตามสัญญาค้ำประกันเมื่อลูกหนี้ผิดนัด แต่ผู้ค้ำประกันก็มีสิทธิยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ และของตนเองขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ ซึ่งหากผู้ค้ำประกันต้องชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันย่อมมีสิทธิที่จะไต่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ย และเพื่อการที่ต้องสูญหายและเสียหายไปอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกัน และสิทธิไต่เบี่ยดังกล่าวของ ผู้ค้ำประกันก็ได้รับความคุ้มครองตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๑๐๑ กล่าวคือ ผู้ค้ำประกันมีสิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจต้องชำระให้กับเจ้าหนี้ตามสัญญาค้ำประกัน และแม้ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการเพราะเหตุการฟื้นฟูกิจการได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือไม่สำเร็จตามแผน ผู้ค้ำประกันซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ก็ยังมีสิทธิดังกล่าวตามมาตรา ๕๐/๗๕ หรือแม้

ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการ
ฟื้นฟูกิจการ ก็มีสิทธิตามมาตรา ๕๐/๗๗ คือยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายใน
กำหนดเวลาตามมาตรา ๕๑ เพื่อดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๐๕ ถึงมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราช
บัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓

ดังนั้น เมื่อพิจารณากฎหมายทั้งสองฉบับ จะเห็นได้ว่า กฎหมายให้ความเสมอภาคกันใน
ระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน และแม้มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จะห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้
เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ซึ่งเป็นผลให้เจ้าหนี้
ต้องฟ้องผู้ค้ำประกันแต่ฝ่ายเดียวอันเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ แต่ผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้ และมีสิทธิไต่เบี่ยลูกหนี้ตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ยังคงได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ให้มีสิทธิขอรับชำระหนี้
ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนได้ชำระให้กับเจ้าหนี้รวมทั้งดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหาย
และเสียหายไปอย่างไรๆ เพราะการค้ำประกันนั้น และการให้ความคุ้มครองสิทธิไต่เบี่ยซึ่งได้รับอนุญาต
ให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการก็ยังคงมีอยู่ต่อไป แม้ภายหลังศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ
เพราะเหตุการฟื้นฟูกิจการได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือไม่สำเร็จตามแผน หรือแม้ศาลจะมี
คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันก็ยังมีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงาน
พิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓
หรือหากการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เป็นผลสำเร็จ ลูกหนี้ก็จะกลับมามีความสามารถชำระหนี้ได้อันจะ
เป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกันอย่างเสมอกัน ดังนั้น จึงเห็นว่า มาตรา ๕๐/๑๒ (๔)
แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคสาม บัญญัติ เรื่อง
การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา
เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทาง
ศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะ
กระทำมิได้ การกระทำที่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัตินั้น ได้แก่ การปฏิบัติที่แตกต่างกันต่อบุคคลที่มี
ฐานะหรือข้อเท็จจริงที่เหมือนกัน แต่เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงของลูกหนี้กับผู้ค้ำประกันจะเห็นได้ว่า
การที่จะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการของบุคคลใด บุคคลนั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ใน
พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๗ เพราะหากขาดคุณสมบัติเพียงข้อใดข้อหนึ่งศาลก็จะมีคำสั่งให้

ยกคำร้องขอตามมาตรา ๕๐/๑๐ เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องจึงเห็นได้ว่า ผู้ค้าประกันมิได้มีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐/๓ จึงต้องถือว่าผู้ค้าประกันมีข้อเท็จจริงที่แตกต่างกับลูกหนี้ที่ศาลมีคำสั่งให้รับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ และงดการพิจารณาคดี

ดังนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ศาลงดการพิจารณาคดีของลูกหนี้โดยมิได้งดการพิจารณาคดีของผู้ค้าประกัน โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม และเห็นว่า มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพอนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔/๒๕๕๖

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ร. ๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีอ้างว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐)

กรณีสืบเนื่องจากธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) โจทก์ ยื่นคำฟ้องต่อศาลแพ่งเป็นคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ร. ๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ โดยมีบริษัท มิวเร็กซ์ จำกัด นายสุริยะ อุบัติศฤงค์ นายเจริ อุบัติศฤงค์ นายยาสีโอะ มิวระ นางสาวทวีศรี อุบัติศฤงค์ และบริษัท บลูแคนยอน พรอพเพอร์ตี้ จำกัด เป็นจำเลยที่ ๑ ถึงจำเลยที่ ๖ ตามลำดับ โดยโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้กู้ยืมและจำเลยที่ ๒ ถึงจำเลยที่ ๖ ในฐานะผู้ค้ำประกันให้ร่วมกันชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ขยายลดตัวสัญญาใช้เงิน ค้ำประกันและบังคับจำนอง รวมเป็นเงิน ๒,๕๘๕,๔๘๓,๘๓๓.๑๕ บาท ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง เพื่อขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ และศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ และต่อมาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ ศาลแพ่งมีคำสั่งว่า เนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ แล้ว ทำให้ศาลต้องงดการพิจารณาในส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงให้จำหน่ายคดีชั่วคราวสำหรับจำเลยที่ ๑ เสีย ส่วนจำเลยอื่นเนื่องจากโจทก์ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป จึงให้เลื่อนไปนัดสืบพยานโจทก์ต่อ

จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งว่า พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม เนื่องจากศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้กู้ยืม แต่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนผู้ค้ำประกันด้วย อาจเป็นผลให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบไปกว่าลูกหนี้ขั้นต้น เท่ากับไม่ได้ให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้ำประกันอย่างเท่าเทียมกัน และเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ขอให้ส่งปัญหาดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลแพ่งโดยเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ได้ส่งข้อโต้แย้งของจำเลยทั้งสามให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ความละเอียดปรากฏตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญ

“มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

“มาตรา ๒๖๔ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือ คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีการวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่ง ความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาล อันถึงที่สุดแล้ว”

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓

“มาตรา ๕๐/๑๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๐/๑๓ และมาตรา ๕๐/๑๔ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง รับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการ เป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอหรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งฟื้นฟูกิจการ หรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตามความในหมวดนี้

(๑)

(๕) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้ อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาล

มีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น”

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า การที่โจทก์ฟ้องขอให้ศาลแพ่งบังคับให้ฝ่ายจำเลยร่วมกันชำระหนี้แก่โจทก์เป็นการฟ้องโดยอาศัยมูลหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี มูลหนี้สัญญาค้ำประกันและจำนอง ซึ่งต้องบังคับคดีไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ประกอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ข้อร้องของฝ่ายจำเลยทั้งสามที่อ้างว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ วรรคหนึ่ง (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๐ วรรคสาม เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ วรรคหนึ่ง (๔) ดังกล่าวไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลแพ่งจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่งแต่อย่างใด

อาศัยเหตุดังได้พิจารณามา จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของจำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ เสีย

นายจิระ บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔/๒๕๕๖

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของจำเลย (นายสุริยะ อุปัติศฤงค์ กับพวก) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของผู้ร้อง ซึ่งเป็นจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ข. ๑๕๖๖๗/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ข้ออ้างและเหตุผลโดยสรุปของทุกฝ่ายปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า เดิมโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้กู้ยืมและจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๖ ในฐานะผู้ค้ำประกันให้ร่วมกันรับผิดชอบชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ฯลฯ ความรับผิดชอบของจำเลยทั้งหมดจึงเป็นความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมโดยผลของสัญญาที่โจทก์ได้กระทำไว้กับจำเลยทั้งหมด ผลทางกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๕๑ ก็คือ โจทก์หรือเจ้าหนี้จะฟ้องเรียกให้ชำระหนี้จากลูกหนี้รวมทั้งผู้ค้ำประกันคนใดคนหนึ่งสั้นเชิงหรือแต่โดยส่วนก็ได้ตามแต่จะเลือก โดยลูกหนี้และผู้ค้ำประกันทุกคนก็ยังคงต้องผูกพันจนกว่าเจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้เสร็จสิ้นเชิง ดังนั้นการที่ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลางขอให้มีการฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นลูกหนี้ เพราะเห็นว่า มีหนี้สินล้นพ้นตัว แต่อาจฟื้นฟูกิจการได้และศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งให้งดการพิจารณาในส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แต่ก็ได้ทำให้สิทธิของโจทก์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๕๑ ถูกกระทบกระเทือนหรือต้องสูญเสียสิทธิที่จะดำเนินคดีแก่ผู้ร้องในฐานะลูกหนี้ร่วมต่อไป เพราะโจทก์ (เจ้าหนี้) มีสิทธิที่จะไม่ฟ้องจำเลยที่ ๑ (ลูกหนี้) คงฟ้องเฉพาะผู้ร้อง ซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันได้อยู่แล้ว เพราะมีฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมกับจำเลยที่ ๑ โดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๕๑ ดังกล่าวข้างต้น พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช

๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่อาจเปลี่ยนแปลงหรือจำกัดสิทธิของโจทก์ (เจ้าหนี้) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๕๑ ได้ เพราะมิฉะนั้นจะทำให้การค้ำประกันโดยยอมรับผิดอย่าง ลูกหนี้ร่วมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันใดแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หากลูกหนี้ผิดนัดหรือผิดสัญญาในเวลาต่อมา หลักประกันของเจ้าหนี้จึงขึ้นอยู่กับความเชื่อถือต่อผู้ค้ำประกันและหลักทรัพย์ของผู้ค้ำประกันเท่านั้น ธุรกิจต่างๆ ที่สามารถดำเนินไปได้อย่างมั่นคงตลอดมาก็ล้วนแล้วแต่เชื่อถือการค้ำประกันที่มีกฎหมายคุ้มครองทั้งสิ้น การที่ผู้ร้องมิได้อยู่ในฐานะที่จะถูกฟ้องให้ล้มละลายเช่นเดียวกับจำเลยที่ ๑ ก็เพราะ โจทก์อาจเห็นว่าทรัพย์สินของผู้ร้อง (ผู้ค้ำประกัน) เพียงพอที่จะชำระหนี้ได้และยังไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เช่นเดียวกับจำเลยที่ ๑ (ลูกหนี้) ดังนั้นกระบวนการทางกฎหมายในการบังคับชำระหนี้ของโจทก์ (เจ้าหนี้) กับจำเลยที่ ๑ (ลูกหนี้) และผู้ร้อง (ผู้ค้ำประกัน) ก็ย่อมจะแตกต่างกันเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม แก่ทุกฝ่าย พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) เป็นเพียง**บทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับแก่ศาลโดยตรงให้ต้องสั่งงดการพิจารณาไว้และจำหน่ายคดีชั่วคราวเฉพาะลูกหนี้ที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้เท่านั้น มีใช้บทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลแพ่งจะต้องนำมาใช้วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทตามฟ้องระหว่างโจทก์ (เจ้าหนี้) กับจำเลย (ลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน) และมีใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดอำนาจฟ้องแก่โจทก์ หรือมีผลทำให้สิทธิและความรับผิดของผู้ร้องตามสัญญาค้ำประกัน เปลี่ยนแปลงหรือมีภาระเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีของผู้ร้องตามนัยของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง**

อาศัยเหตุผลดังที่กล่าวมา จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงมณีชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔/๒๕๕๖

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของจำเลยคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ข. ๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ เรื่อง พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ฉบับที่แก้ไข (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐

กรณีสืบเนื่องมาจาก เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) ได้ฟ้อง บริษัท มิวเร็กซ์ จำกัด นายสุริยะ อุบัติศฤงค์ นายเจริญ อุบัติศฤงค์ นายยาสิทธิ์ มิวระ นางสาวทวิศรี อุบัติศฤงค์ และบริษัท บลูแคนยอนพรอพเพอร์ตี้ จำกัด จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ตามลำดับ ขอให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ขาดคดตัวสัญญาใช้เงิน ค้ำประกัน บังคับ จำนองรวมเป็นเงิน ๒,๕๕๕,๕๕๓,๕๗๓.๑๕ บาท ตามคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ข. ๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ ของศาลแพ่ง

ในระหว่างพิจารณาโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง เพื่อขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้ และต่อมาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ ศาลแพ่งมีคำสั่งว่า เนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ แล้ว ทำให้ศาลต้องงดการพิจารณาคดีในส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ฉบับที่แก้ไข (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงให้จำหน่ายคดีชั่วคราวสำหรับ จำเลยที่ ๑ เสีย ส่วนจำเลยอื่นเนื่องจากโจทก์ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป จึงอนุญาตให้เลื่อนไปนัดสืบพยานโจทก์ต่อ

จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ร้อง” เห็นว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ฉบับที่แก้ไข (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ใช้บังคับไม่ได้โดยกล่าวอ้างว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ซึ่งมีความหมายว่าลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ซึ่งต้องรับผิดชอบ

ในมูลหนี้เดียวกันและในคดีเดียวกันย่อมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอกันในกฎหมาย และต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน แต่บทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ แต่ไม่ได้ให้งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกัน ย่อมถือไม่ได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวของกฎหมายให้ความเสมอกันในระหว่างลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน กับถือไม่ได้ด้วยว่าบทบัญญัติดังกล่าวให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเท่าเทียมกัน บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และทำให้เกิดผลกระทบในทางที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบกฎหมายและสิทธิของบุคคล ผู้ค้ำประกันเป็นเพียงบุคคลที่สมัครใจเข้ารับผิดชอบชดใช้เงินแทนเพื่อลูกหนี้ที่ตนค้ำประกันในจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่ต่อเจ้าหนี้แต่ไม่เกินวงเงินค้ำประกัน หากการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ต้องงดไป โดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย ผู้ค้ำประกันก็จะต้องชดใช้หนี้ที่ตนค้ำประกันตามคำพิพากษาต่างๆ ที่ลูกหนี้ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบต่อเจ้าหนี้โดยตรง โดยต้องรับผิดชอบชดใช้ แม้จะอ้างว่าผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมก็ตาม ความเป็นหนี้อยู่จริงและจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่ต่อเจ้าหนี้ว่ามีอยู่จำนวนเท่าใดก็ต้องได้รับการพิจารณาก่อน แต่เมื่อการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้งดไปโดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย ผู้ค้ำประกันก็จะกลับกลายมาเป็นผู้รับผิดชอบก่อนที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบ เมื่อการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ถูกงดไปโดยไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย ศาลก็จะพิพากษาให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ โดยที่ไม่วินิจฉัยให้ลูกหนี้ชำระหนี้ด้วย ซึ่งผู้ค้ำประกันอาจต้องรับผิดชอบยิ่งไปกว่าลูกหนี้ชั้นต้นที่ขอฟื้นฟูกิจการ ผู้ค้ำประกันที่ได้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แทนลูกหนี้ไปตามคำพิพากษาย่อมมีสิทธิไต่เบี่ยเอาเงินคืนได้จากลูกหนี้ แต่เมื่อลูกหนี้อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ และพ้นกำหนดขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ผู้ค้ำประกันก็จะไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ได้ ผลร้ายก็จะตกแก่ผู้ค้ำประกัน

ผู้ร้องเห็นว่า มาตรา ๓๐ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” ความเป็นลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ถือว่าเป็นความแตกต่างในเรื่อง “สถานะของบุคคล” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้ เมื่อบทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มิได้บัญญัติให้งดการพิจารณาในส่วนของผู้ค้ำประกัน ในคดีเดียวกันอันเกิดจาก

มูลหนี้เดียวกัน ย่อมถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ เพราะบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นลูกหนี้ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาในคดีที่ตนถูกฟ้อง แต่อีกบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นผู้ค้ำประกันในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกันไม่ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาคดีในทำนองเดียวกัน การปฏิบัติที่ไม่เสมอภาคกันนี้ต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ จึงต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพราะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐ วรรคสาม จึงจะนำมาใช้บังคับมิได้

ศาลแพ่งมีคำสั่งว่า จำเลยที่ ๒, ๔ และ ๕ โต้แย้งว่าพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงมีคำสั่งให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และแจ้งให้สำนักงานศาลยุติธรรมนำส่งคำร้องของจำเลยเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย สำนักงานศาลยุติธรรมส่งคำร้องดังกล่าวมาตามหนังสือที่ ศย ๐๑๖/๐๓๕๓๘ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีมติเป็นเอกฉันท์ให้รับคำร้องนี้ไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และให้แจ้งสำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อแจ้งศาลแพ่งทราบ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้แถลงด้วยวาจาจากก่อนลงมติ และลงมติโดยปรากฏผลการลงมติดังนี้

- ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายปรีชา เถลิมนวิชัย นายพันธ์ จันทรปาน นายมงคล สระภู่าน นายมานิต วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโซ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ฉบับที่แก้ไข (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

- ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑ คน คือ นายอมร รักษาสัตย์ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ฉบับที่แก้ไข (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

- ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๓ คน คือ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา และนางเสาวนีย์ อัสวโรจน์ วินิจฉัยว่า กรณีตามคำร้องไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

ผู้ทำคำวินิจฉัยได้ลงมติเป็นเสียงข้างมากกว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ฉบับที่แก้ไข (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม จึงทำคำวินิจฉัยส่วนตนดังต่อไปนี้

คดีนี้ปรากฏตามคำร้องที่ศาลแพ่งส่งมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าคดีเดิมยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลแพ่ง โดยศาลแพ่งมีคำสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะคดีของจำเลยที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ฉบับที่แก้ไข (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) เพราะศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ ส่วนจำเลยอื่น ซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันและเป็นผู้ร้องคดีนี้ ศาลแพ่งมีคำสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาสืบพยานโจทก์ต่อไปตามคำสั่งของโจทก์เฉพาะคดีของผู้ร้องจึงอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลแพ่ง

การที่ผู้ร้องอ้างว่า มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม นั้น

มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติว่า ภายใต้บังคับมาตรา ๕๐/๑๓ และมาตรา ๕๐/๑๔ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดี หรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ หรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตามความในหมวดนี้

(๑)

(๒)

(๓)

(๔) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้ อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งนั้นนั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้วให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

สำหรับกรณีของผู้ค้ำประกัน บทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) และกรณีตามคำร้องคือ มาตรา ๕๐/๖๐ มาตรา ๕๐/๒๓ และมาตรา ๑๐๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ กับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๒ ว่าด้วยหนี้

มาตรา ๕๐/๖๐ บัญญัติว่า แผนซึ่งศาลมีคำสั่งเห็นชอบแล้วผู้กมดเจ้าหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ และเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๐/๒๗

คำสั่งของศาลซึ่งเห็นชอบด้วยแผนไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของบุคคลซึ่งเป็นหุ้นส่วนกับลูกหนี้หรือผู้รับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกันหรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำประกันของลูกหนี้ในหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และไม่มีผลให้บุคคลเช่นว่านั้นต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ก่อขึ้นตามแผนตั้งแต่วันดังกล่าว เว้นแต่บุคคลเช่นว่านั้นจะยินยอมโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย

มาตรา ๕๐/๒๗ บัญญัติว่า เจ้าหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ ถ้ามูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ แม้ว่าหนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือมีเงื่อนไขก็ตาม เว้นแต่หนี้ที่เกิดขึ้นโดยฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีหรือหนี้ที่จะฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้

ผู้ซึ่งมีสิทธิขอรับชำระหนี้ตามมาตรา ๑๐๑ อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบียดในเวลาภายหลังได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว

มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า ถ้าลูกหนี้ร่วมบางคนถูกพิทักษ์ทรัพย์ ลูกหนี้ร่วมคนอื่นอาจยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบียดในเวลาภายหลังได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว

บทบัญญัติในวรรคก่อนให้ใช้บังคับแก่ผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันร่วม หรือบุคคลที่อยู่ในลักษณะเดียวกันนี้โดยอนุโลม

บทบัญญัติในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ทั้งสามมาตราดังกล่าวประกอบบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยค้ำประกันในลักษณะ ๑๑ หมวด ๑ ได้แสดงให้เห็นถึงสิทธิและหน้าที่อันเป็นนิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน โดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยค้ำประกันมาตรา ๖๕๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “อันว่าค้ำประกันนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ค้ำประกัน ผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้”

ตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๒ ว่าด้วยหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ และลูกหนี้ละเลยไม่ชำระหนี้ตามมาตรา ๒๐๓ ส่วนลูกหนี้ย่อมมีหน้าที่ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ตามกำหนดเวลาและตามเงื่อนไขของสัญญาดังกล่าว

ส่วนการฟ้องคดีให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันชำระหนี้ มาตรา ๖๘๖ บัญญัติว่า “ลูกหนี้ผิดนัดลงเมื่อใด ท่านว่าเจ้าหนี้ชอบที่จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้แต่นั้น”

มีหลักในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้ ว่า การที่ลูกหนี้ผิดนัดมีผลในเรื่องความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่เจ้าหนี้ ตามมาตรา ๒๑๖ มาตรา ๒๑๗ มาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๕ แต่สิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้นั้น แม้เป็นหนี้ที่ไม่มีกำหนดเวลาเจ้าหนี้ก็เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้โดยพลันตามมาตรา ๒๐๓ และเพียงแต่ลูกหนี้ละเลยไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้ก็ฟ้องต่อศาลได้ตามมาตรา ๒๑๓ ซึ่งคงถือได้ว่าการโต้แย้งสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๕๕ แล้ว ไม่จำเป็นต้องผิดนัดจึงจะฟ้องได้ แต่การผิดนัดย่อมเป็นเหตุให้ฟ้องได้อย่างหนึ่งโดยไม่ต้องสงสัย สำหรับผู้ค้ำประกันกฎหมายถือเอาเรื่องผิดนัดของลูกหนี้เป็นข้อสำคัญ ถ้าลูกหนี้ผิดนัดเจ้าหนี้ฟ้องได้ทั้งลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ค้ำประกันผิดนัดหรือไม่ ซึ่งถือเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ที่ฟ้องจะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้เมื่อลูกหนี้ผิดนัด

ส่วนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มีข้อควรพิจารณาดังนี้

การฟื้นฟูกิจการในคดีล้มละลายมีขึ้นเพื่อประโยชน์แก่กิจการของลูกหนี้ให้สามารถดำเนินต่อไปได้ และเพื่อให้การฟื้นฟูกิจการดำเนินไปโดยสะดวกและบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงได้มีการบัญญัติหลักการเพื่อจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ นับตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เป็นต้นไป ตามมาตรา ๕๐/๑๒ ที่บัญญัติว่า ภายใต้งบบังคับมาตรา ๕๐/๑๓ และมาตรา ๕๐/๑๔ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตามความในหมวดนี้

(๑) ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ ถ้ามีการฟ้องหรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้

.....
.....

(๔) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้ อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตศาลพิจารณาชี้ขาด ถ้ามูลแห่งหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาล

มีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตไต่ตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

.....”

มาตรการนี้เป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการฟื้นฟูกิจการของบริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงิน กล่าวคือ เมื่อมีการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งว่าจะอนุญาตให้มีการฟื้นฟูหรือไม่นั้น จำเป็นที่จะต้องไม่ให้บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายใช้สิทธิดำเนินการใดๆ ต่อบริษัทและทรัพย์สินของบริษัทในทางที่เป็นการขัดขวางต่อการฟื้นฟู ดังนั้น จึงต้องมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ห้ามไม่ให้บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ธรรมดาหรือเจ้าหนี้มีประกันดำเนินการฟ้องร้องลูกหนี้เพื่อบังคับชำระหนี้หรือบังคับเอาแก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน หรือฟ้องล้มละลาย รวมตลอดถึงการห้ามการบังคับคดีและหากกำลังดำเนินการบังคับคดีก็ให้หยุดดำเนินการต่อไปด้วย ตามมาตรา ๕๐/๑๒ (๕) นอกจากนี้เจ้าหนี้จะเรียกเอาทรัพย์สินคืนจากบริษัทก็ได้ ตามมาตรา ๕๐/๑๒ (๘) มาตรการนี้จะก่อให้เกิดสถานะหยุดนิ่งซึ่งจำเป็นหากไม่มีมาตรการนี้ โอกาสของการฟื้นฟูจะไม่มี เพราะบรรดาเจ้าหนี้ต่างก็จะใช้สิทธิของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจจะทำให้ไม่มีทรัพย์สินเหลือพอที่จะดำเนินการฟื้นฟู

มาตรา ๕๐/๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เจ้าหนี้จะขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ก็แต่โดยปฏิบัติตามวิธีการที่กล่าวไว้ในส่วนนี้ แม้จะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือเป็นเจ้าหนี้ที่ได้ฟ้องคดีแพ่งไว้แล้ว แต่คดียังอยู่ระหว่างพิจารณาก็ตาม ทั้งนี้ ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้พร้อมสำเนาต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผน และให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ส่งสำเนาคำขอรับชำระหนี้ให้ผู้ทำแผนโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เจ้าหนี้อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ ถ้ามูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ แม้ว่าหนี้นั้นยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือมีเงื่อนไขก็ตาม เว้นแต่หนี้ที่เกิดขึ้นโดยฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีหรือหนี้ที่จะฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้

ในกรณีที่หนี้ของลูกหนี้เป็นหนี้ที่มีผู้ค้ำประกัน สิทธิของผู้ค้ำประกันในการยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง คือ

มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง บัญญัติว่า ผู้ซึ่งมีสิทธิขอรับชำระหนี้ ตามมาตรา ๑๐๑ อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบียดในเวลาภายหลังได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว

มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า ถ้าลูกหนี้ร่วมบางคนถูกพิทักษ์ทรัพย์ ลูกหนี้ร่วมคนอื่นอาจยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบียดในเวลาที่ตนยื่นได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว

บทบัญญัติในวรรคก่อนให้ใช้บังคับแก่ผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันร่วม หรือบุคคลที่อยู่ในลักษณะเดียวกันนี้โดยอนุโลม”

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลูกหนี้มีหน้าที่ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ หรือเป็นไปตามเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ในสัญญาที่ก่อให้เกิดหนี้ นั้น แต่เมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวและศาลได้มีคำสั่งรับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ ห้ามมิให้มีการดำเนินการใดๆ อันจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีไว้ก่อนแล้วให้งดการพิจารณาไว้ เหตุที่กฎหมายบัญญัติห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ก็เพื่อมิให้บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายใช้สิทธิดำเนินการใดๆ ต่อกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางที่เป็นการขัดขวางต่อการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และด้วยเหตุที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวกล่าวคือ มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน ดังนั้น หากไม่มีมาตรการดังกล่าว โอกาสของการฟื้นฟูกิจการจะไม่มีเพราะบรรดาเจ้าหนี้ต่างก็จะใช้สิทธิของตน จนอาจเป็นผลให้ไม่มีทรัพย์สินเหลือพอที่จะดำเนินการฟื้นฟูกิจการ

เหตุผลสำคัญของการฟื้นฟูกิจการ ก็เพื่อเป็นการคุ้มครองการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสได้ฟื้นฟูกิจการอันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจและการค้าของประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป กล่าวคือไม่ทำให้เกิดสภาพการว่างงาน ลูกจ้างของบริษัทจำนวนมากไม่ประสบความเดือดร้อน ธุรกิจที่ติดขัดในทางการค้ากับลูกหนี้ก็ไม่ประสบภาวะชะงักงันในทางเศรษฐกิจ ในสภาพรวมย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเมื่อกิจการของลูกหนี้สามารถดำเนินการต่อไปได้ เจ้าหนี้ทั้งหลายก็จะมีโอกาสได้รับชำระหนี้อย่างเป็นธรรม จึงเห็นได้ว่า มาตรการตามมาตรา ๕๐/๑๒ เป็นเรื่องของลูกหนี้ที่มีการขอฟื้นฟูกิจการโดยเฉพาะไม่เกี่ยวกับบุคคลอื่น เช่น ผู้ค้ำประกันหรือลูกหนี้ร่วมแต่ประการใด

เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามสัญญาเดิม แต่เมื่อกิจการของลูกหนี้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไว้เพื่อพิจารณาแล้ว เจ้าหนี้ย่อมต้องห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับ

ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แต่อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติล้มละลายฯ ได้ให้ความคุ้มครองเจ้าหนี้ในสิทธิตามสัญญาเดิมดังกล่าว ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐/๒๖ และมาตรา ๕๐/๒๗ กล่าวคือ เจ้าหนี้มีสิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการในมูลหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้ และเมื่อเจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนด การให้ความคุ้มครองสิทธิดังกล่าว ยังคงมีอยู่ตลอดไป แม้ภายหลังศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ตามมาตรา ๕๐/๓๕ หรือศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินของลูกหนี้เด็ดขาด ตามมาตรา ๕๐/๓๗

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๖ เมื่อลูกหนี้ผิดนัดเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้ กล่าวคือ เจ้าหนี้ฟ้องได้ทั้งลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ค้ำประกันผิดนัดหรือไม่ เมื่อมีการฟ้องลูกหนี้และผู้ค้ำประกันให้ชำระหนี้ก็เท่ากับว่า เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิตามมาตรา ๖๘๖ แล้ว และเมื่อพิจารณามาตรา ๖๘๐ วรรคหนึ่ง การเข้ามาค้ำประกันผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ของผู้ค้ำประกัน เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น เห็นว่า มีผลอย่างสำคัญทำให้เจ้าหนี้ตัดสินใจให้ลูกหนี้กู้ยืมเงิน หรือตัดสินใจกระทำการนิติกรรมอย่างใด ๆ กับลูกหนี้ และเมื่อมีการขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว และเจ้าหนี้ที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินคดีแพ่งกับลูกหนี้ เจ้าหนี้จึงชอบจะใช้สิทธิของตนเองตามสัญญาค้ำประกัน กล่าวคือ ดำเนินการฟ้องผู้ค้ำประกันต่อไป

ผู้ค้ำประกันมีหน้าที่ต่อเจ้าหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังกล่าวมาแล้วจะต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ เพราะในกรณีที่มีการขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เจ้าหนี้ต้องห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้ แต่อย่างไรก็ตามในการฟ้องคดีผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันย่อมมีสิทธิยกข้อต่อสู้ทั้งปวง กล่าวคือ ข้อต่อสู้ของตนเองตามสัญญาค้ำประกัน และสามารถยกข้อต่อสู้ต่างๆ ของลูกหนี้ที่ตนเข้าค้ำประกันขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้

ผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไถ่เบีย้อาจจากลูกหนี้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายและเสียหายไปอย่างไร ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น สิทธิไถ่เบีย้อของผู้ค้ำประกันดังกล่าวได้มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๑๐๑ กล่าวคือ ผู้ค้ำประกันอาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไถ่เบีย้อในเวลาภายหลังได้ และเมื่อผู้ค้ำประกันได้ยื่นขอรับชำระหนี้ภายในเวลาที่กำหนด การให้ความคุ้มครองสิทธิดังกล่าวยังมีอยู่ตลอดไป แม้ภายหลังศาลมีคำสั่ง

ยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ตามมาตรา ๕๐/๗๕ หรือศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด ตามมาตรา ๕๐/๗๗ ผลก็คือ ผู้ค้ำประกันมีสิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจต้องชำระ ให้กับเจ้าหนี้ตามสัญญาค้ำประกัน และแม้ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการเพราะเหตุการฟื้นฟูกิจการ ได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน หรือไม่สำเร็จตามแผน ผู้ค้ำประกันซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการก็ยังมีสิทธิดังกล่าวตามมาตรา ๕๐/๗๕ หรือแม้ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ก็มีสิทธิตามมาตรา ๕๐/๗๗ คือ ยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๕๑ เพื่อดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๐๔ ถึงมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ

ตามคำร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ แต่ไม่ได้ให้งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกัน จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ให้ความเสมอภาคระหว่างลูกหนี้กับผู้ค้ำประกัน และไม่ให้ความคุ้มครองลูกหนี้ และผู้ค้ำประกันอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งถือว่า เป็นการเลือกปฏิบัติในเรื่องสถานะของบุคคล บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ให้นุคคลมีความเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ประกอบกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ เป็นบทบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์ให้ความคุ้มครองการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เพราะหากไม่มีบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ลูกหนี้ซึ่งมีหนี้สินล้นพ้นตัว ย่อมไม่มีโอกาสที่จะได้รับการฟื้นฟูกิจการ เพราะบรรดาเจ้าหนี้ต่างก็จะใช้สิทธิของตน จนอาจเป็นผลให้ไม่มีทรัพย์สินเหลือพอที่จะดำเนินการฟื้นฟูกิจการ จึงจำเป็นต้องห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในส่วนของสิทธิและหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้ และผู้ค้ำประกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิฟ้องคดีเพื่อให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ตามสัญญาค้ำประกัน เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ผู้ค้ำประกันก็มีสิทธิยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ และของตนเองขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ ซึ่งหากผู้ค้ำประกันต้องชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันย่อมมีสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้เพื่อคืนเงินกับดอกเบี้ย และเพื่อการที่ต้องสูญหายและเสียหายไป

อย่างไรๆ เพราะการค้ำประกันและสิทธิไต่เบียดงักกล่าวของผู้ค้ำประกัน ก็ได้รับความคุ้มครองตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๑๐๑ กล่าวคือ ผู้ค้ำประกันมีสิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนเองต้องชำระให้กับเจ้าหนี้ตามสัญญา ค้ำประกัน และแม้ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการเพราะเหตุการฟื้นฟูกิจการได้ดำเนินการเป็นผล สำเร็จตามแผนหรือไม่สำเร็จตามแผน ผู้ค้ำประกันซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ก็ยังมีสิทธิดังกล่าวตามมาตรา ๕๐/๗๕ หรือแม้ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ก็มีสิทธิตามมาตรา ๕๐/๗๗ คือยื่นคำขอรับ ชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๕๑ เพื่อดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๐๔ ถึงมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ดังนั้น เมื่อพิจารณากฎหมาย ทั้งสองฉบับ จะเห็นได้ว่า กฎหมายได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเสมอภาคกันระหว่าง เจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน และแม้มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จะห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่ง เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ซึ่งเป็นผลให้เจ้าหนี้ต้องฟ้อง ผู้ค้ำประกันแต่ฝ่ายเดียว อันเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้ และมีสิทธิไต่เบียดงักตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ก็ยังคงได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ให้มีสิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟู กิจการสำหรับจำนวนที่ตนได้ชำระให้กับเจ้าหนี้รวมทั้งดอกเบี้ยและเพื่อการต้องสูญหายและเสียหายไป ใดๆ เพราะการค้ำประกันนั้น และการให้ความคุ้มครองสิทธิไต่เบียดงักซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับ ชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการก็ยังคงมีอยู่ต่อไป แม้ภายหลังศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการเพราะเหตุ การฟื้นฟูกิจการได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน หรือไม่สำเร็จตามแผน หรือแม้ศาลจะมีคำสั่ง พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ผู้ค้ำประกันก็ยังมีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ หรือหากการ ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เป็นผลสำเร็จลูกหนี้ก็จะกลับมามีความสามารถชำระหนี้ได้อันจะเป็นประโยชน์ ต่อเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกันอย่างเสมอกัน ดังนั้นจึงเห็นว่า มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติ ล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคสาม บัญญัติเรื่องการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ การกระทำที่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัตินั้น ได้แก่ การปฏิบัติที่แตกต่างกันต่อบุคคลที่มีฐานะหรือข้อเท็จจริงที่เหมือนกัน เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงของลูกหนี้กับผู้ค้ำประกันในคดีเดียวกัน อันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน จะเห็นได้ว่า การที่จะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการของบุคคลใด บุคคลนั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๓ เพราะหากขาดคุณสมบัติเพียงข้อใดข้อหนึ่งศาลก็จะมีคำสั่งให้ยกคำร้องขอตามมาตรา ๕๐/๑๐ เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องจึงเห็นได้ว่า ผู้ค้ำประกันในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกันมิได้มีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐/๓ จึงต้องถือว่าผู้ค้ำประกันมีข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันกับลูกหนี้ ที่ศาลมีคำสั่งให้รับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ และงดการพิจารณาคดีของบุคคลเหล่านั้น ดังนั้น การที่ศาลงดการพิจารณาคดีของลูกหนี้ โดยมีงดการพิจารณาคดีของผู้ค้ำประกันคนอื่น โดยอาศัยอำนาจตาม มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ฉบับที่แก้ไข (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม จึงเห็นว่า มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ฉบับที่แก้ไข (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม

จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ฉบับที่แก้ไข (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

นายปรีชา เฉลิมวณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔/๒๕๕๖

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ฐ. ๑๕๖๖๗/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม)

สรุปข้อเท็จจริง

ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) โจทก์ ยื่นคำฟ้องต่อศาลแพ่ง เป็นคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ฐ. ๑๕๖๖๗/๒๕๕๑ โดยมีบริษัท มิวเร็กซ์ จำกัด นายสุริยะ อุบัติศฤงศ์ นายเจริญ อุบัติศฤงศ์ นายยาสีโอะ มิวระ นางสาวทวิศรี อุบัติศฤงศ์ และบริษัท บลูแคนยอนพรอพเพอร์ตี้ จำกัด เป็นจำเลยที่ ๑ - ๖ ตามลำดับ โดยโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้กู้ยืมและจำเลยที่ ๒ - ๖ ในฐานะผู้ค้ำประกัน เพื่อให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ขาดค้ำประกัน ใช้เงิน ค้ำประกัน บังคับจำนองฯ รวมเป็นเงิน ๒,๕๕๕,๔๘๓,๘๗๓.๑๕ บาท ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง เพื่อขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้ และต่อมาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งว่า เนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ แล้ว ทำให้ศาลต้องงดการพิจารณาในส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงให้จำหน่ายคดีชั่วคราวสำหรับจำเลยที่ ๑ เสีย ส่วนจำเลยอื่นเนื่องจากโจทก์ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป จึงอนุญาตให้เลื่อนไปนัดสืบพยานโจทก์ต่อ

จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ร้อง” เห็นว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จะนำมาใช้บังคับไม่ได้ สรุปว่า

๑. มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ซึ่งมีความหมายว่าลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ซึ่งต้องรับผิดชอบในมูลหนี้เดียวกัน และในคดีเดียวกันย่อมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอกันในกฎหมาย และต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน แต่บทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วน of ลูกหนี้ แต่ไม่ได้ให้งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกัน ย่อมถือไม่ได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวของกฎหมายให้ความเสมอภาคกันในระหว่างลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน กับถือไม่ได้ด้วยว่าบทบัญญัติดังกล่าวให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเท่าเทียมกัน เนื่องจากผู้ค้ำประกันเป็นเพียงบุคคลที่สมัครใจเข้ารับผิดชอบชดใช้เงินแทนเมื่อลูกหนี้ที่ตนค้ำประกันในจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่ต่อโจทก์แต่ไม่เกินวงเงินค้ำประกัน หากการพิจารณาคดีในส่วน of ลูกหนี้ต้องงดไป โดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วน of ผู้ค้ำประกันด้วย ผู้ค้ำประกันก็จะต้องชดใช้หนี้ที่ตนค้ำประกันตามคำพิพากษาต่างๆ ที่ลูกหนี้เป็นผู้รับผิดชอบต่อโจทก์โดยตรง แต่เมื่อการพิจารณาคดีในส่วน of ลูกหนี้งดไปโดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วน of ผู้ค้ำประกันด้วย ผู้ค้ำประกันกลับกลายเป็นผู้รับผิดชอบ ศาลก็จะพิพากษาให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ โดยที่ไม่พิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ด้วย ซึ่งผู้ค้ำประกันอาจต้องรับผิดชอบยิ่งไปกว่าลูกหนี้ชั้นต้นที่ขอฟื้นฟูกิจการ และพ้นกำหนดขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ผู้ค้ำประกันก็จะไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้เฝ้าจากลูกหนี้ได้ ผลร้ายก็จะตกแก่ผู้ค้ำประกัน การที่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่มีความเสมอภาคและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไม่เท่าเทียมกัน ด้วยเหตุพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติไว้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

๒. มาตรา ๓๐ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” ความเป็นลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ถือว่าเป็นความแตกต่างในเรื่อง “สถานะของบุคคล” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ดังกล่าวนี้นี้ เมื่อบทบัญญัติ of มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติให้งดการพิจารณาในส่วน of ลูกหนี้ในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน ย่อมถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ

เพราะบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นลูกหนี้ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาในคดีที่ตนถูกฟ้อง แต่อีกบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นผู้ค้ำประกันในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกันไม่ได้รับการปฏิบัติโดยการงดพิจารณาคดีในทำนองเดียวกัน การปฏิบัติที่ไม่เสมอภาคกันนี้ต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ จึงต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม จึงจะนำมาใช้บังคับมิได้

ข้อพิจารณาเบื้องต้น

กรณีนี้ศาลแพ่งส่งความเห็นของคู่ความซึ่งโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ต้องด้วยมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญเพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม จึงนำมาใช้บังคับไม่ได้ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินั้น ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว แล้วให้สำนักงานศาลยุติธรรมนำส่งคำร้องของคู่ความ (จำเลยที่ ๒, ที่ ๔ และที่ ๕) เพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยจึงเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ บัญญัติไว้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไปได้

ประเด็นการวินิจฉัย

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

สำหรับประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่ นั้น มีความเห็น ดังนี้

ก. พิจารณาทบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

นิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ ลักษณะ ๑๑ ว่าด้วยค้ำประกัน ซึ่งมาตรา ๖๕๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “อันว่าค้ำประกันนั้น” คือ สัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ค้ำประกัน ผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้”

จากบทบัญญัติดังกล่าว ลักษณะสำคัญของสัญญาค้ำประกัน มี ๓ ประการ คือ

๑. ผู้ค้ำประกันต้องเป็นบุคคลภายนอก

๒. ต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้

๓. ต้องเป็นเรื่องผูกพันตนต่อเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

เมื่อนิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกันเข้าลักษณะสำคัญดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ระหว่างกัน ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ

สิทธิและหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ โดยเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ เมื่อหนี้นั้นถึงกำหนดชำระ หรือเป็นไปตามเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ในสัญญาที่ก่อให้เกิดหนี้นั้น ส่วนลูกหนี้อาจมีหน้าที่ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ตามกำหนดเวลาและเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญาดังกล่าว

สิทธิและหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกัน

๑. สิทธิของเจ้าหนี้ และหน้าที่ของผู้ค้ำประกัน กล่าวคือ

มาตรา ๖๘๖ บัญญัติว่า “ลูกหนี้ผิดนัดลงเมื่อใด ท่านว่าเจ้าหนี้ชอบที่จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้แต่นั้น”

กฎหมายถือเอาเรื่องผิดนัดของลูกหนี้เป็นข้อสำคัญ ถ้าลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้ฟ้องได้ทั้งลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ค้ำประกันผิดนัดหรือไม่ ซึ่งถือเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้เมื่อลูกหนี้ผิดนัด

๒. สิทธิของผู้ค้ำประกัน ที่จะยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ต่อสู้เจ้าหนี้

มาตรา ๖๕๔ บัญญัติว่า “นอกจากข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้ำประกันมีต่อเจ้าหนี้แล้ว ท่านว่า ผู้ค้ำประกันยังอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วย”

กรณีดังกล่าวเริ่มต้นจากสิทธิของลูกหนี้ที่มีต่อเจ้าหนี้ หากลูกหนี้มีข้อต่อสู้ประการใดอันเกิดแต่มูลหนี้นั้น ลูกหนี้สามารถยกข้อต่อสู้ต่างๆ เหล่านั้นขึ้นอ้างกับเจ้าหนี้ได้ เมื่อผู้ค้ำประกันเป็นบุคคลที่เข้าผูกพันตนชำระหนี้แทนลูกหนี้กฎหมายจึงให้สิทธิผู้ค้ำประกันเป็นพิเศษกล่าวคือ นอกจากข้อต่อสู้ต่างๆ ของตนเองตามสัญญาค้ำประกันแล้ว ยังให้สิทธิผู้ค้ำประกันสามารถยกข้อต่อสู้ต่างๆ ของลูกหนี้ที่ตนเข้าค้ำประกันขึ้นต่อสู้ได้อีกด้วย

สิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้ค้ำประกันและลูกหนี้

เป็นผลภายหลังการชำระหนี้ โดยผู้ค้ำประกันซึ่งชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้แล้วย่อมมีสิทธิไต่เบี่ยและรับช่วงสิทธิตามมาตรา ๖๕๓

มาตรา ๖๕๓ บัญญัติว่า “ผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไต่เบี่ยเอาจากลูกหนี้เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างไร ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น

หนึ่ง ผู้ค้ำประกันย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีเหนือลูกหนี้ด้วย”

คำว่า “เพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างไร ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น” เช่น ผู้ค้ำประกันลูกหนี้แล้วถูกเจ้าหนี้ทวงถามให้ชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันต้องไปกู้เงินธนาคารมาชำระให้เจ้าหนี้ ค่าดอกเบี้ยที่ผู้ค้ำประกันต้องจ่ายให้แก่ธนาคารก็คือการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายเพราะการค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันมีสิทธิเรียกเอาจากลูกหนี้ได้ ถ้าเสียดอกเบี้ยให้ธนาคารร้อยละ ๑๕ ผู้ค้ำประกันก็มีสิทธิเรียกจากลูกหนี้ร้อยละ ๑๕ หรือถ้าผู้ค้ำประกันถูกฟ้องคดี ศาลพิพากษาให้ใช้หนี้และให้ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมให้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ด้วย ค่าฤชาธรรมเนียมที่ผู้ค้ำประกันจ่ายไป ผู้ค้ำประกันมีสิทธิเรียกจากลูกหนี้ได้

เมื่อพิจารณานิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า กฎหมายบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิและกำหนดหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้กับผู้ค้ำประกัน และระหว่างผู้ค้ำประกันกับลูกหนี้ไว้อย่างชัดเจน สามารถเรียกร้องและฟ้องให้ศาลบังคับได้เมื่อมีการปฏิบัติหรือเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ครบถ้วนแล้ว

ข. พิจารณาทบบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ได้มีการเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ที่สำคัญในหมวด ๓/๑ เริ่มตั้งแต่มาตรา ๕๐/๑ ถึงมาตรา ๕๐/๕๐ โดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๑๘ ก วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๑ เป็นบทบัญญัติในส่วนที่ว่าด้วยกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายในส่วนนี้ก็คือ “เนื่องจากบทบัญญัติบางมาตราของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะเมื่อลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราวอันควรได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน

จากผู้ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการ แต่เนื่องจาก มาตรา ๕๔ (๒) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ บัญญัติให้เจ้าหนี้ที่ยอมให้ลูกหนี้ ก่อหนี้ขึ้นโดยรู้อยู่แล้วว่า ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่มีสิทธิรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย อันเป็นเหตุให้ ไม่มีสถาบันการเงินหรือเอกชนรายใดยินยอมให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหา สภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว ลูกหนี้จึงต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย ทั้งๆ ที่กิจการของลูกหนี้ อยู่ในสภาพที่จะฟื้นฟูได้หากได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน สมควรที่จะมีบทบัญญัติคุ้มครองการให้ ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว เพื่อให้ลูกหนี้มี โอกาสได้ฟื้นฟูกิจการได้ ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหนี้มีโอกาสรับชำระหนี้ได้อย่างเป็นธรรมด้วย อันจะเป็นการ ส่งเสริมเศรษฐกิจและการค้าของประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

เหตุผลสำคัญของการฟื้นฟูกิจการของประเทศต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า เพื่อเป็นการช่วยเหลือ มิให้บริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงินต้องเลิกกิจการและล้มละลายไปในที่สุด ประการที่สำคัญ ก็คือ หากบริษัทเหล่านั้นอยู่ในสภาพที่สามารถจะฟื้นฟูให้กลับมาดำเนินธุรกิจแสวงหากำไรต่อไปได้ตามปกติ แต่ต้องล้มเลิกกิจการ หรือล้มละลายไปย่อมไม่เกิดผลดีต่อประเทศแต่อย่างใด ที่เห็นได้ชัด คือ เกิดสภาพ การว่างงาน ซึ่งหากบริษัทนั้นเป็นบริษัทใหญ่มีคนงานเป็นจำนวนมาก การเลิกกิจการ หรือการล้มละลาย ของบริษัทย่อมก่อให้เกิดปัญหาอย่างมากแก่สังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้จะเกิดการสูญเสียทรัพย์สิน ทางธุรกิจ ขาดการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้นให้คุ้มค่า เพราะทรัพย์สินของบริษัทต้องถูกขายไปในราคา ที่ไม่สมควรเพื่อประโยชน์ในการแบ่งชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ นับว่าเป็นความเสียหายทางเศรษฐกิจ อย่างหนึ่ง บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายของบริษัทจะได้รับความเสียหายมากที่สุด ทั้งนี้ เพราะอาจจะไม่ได้รับ ชำระหนี้เลย หรือไม่ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน สภาพการณ์เช่นนี้ย่อมมีผลกระทบกระเทือนถึงฐานะ ทางการเงินของเจ้าหนี้เหล่านั้นด้วย โดยเฉพาะเจ้าหนี้รายเล็ก ๆ หรือบรรดาเจ้าหนี้ไม่มีประกันอาจจะมีผล ที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจการของตนต่อไปได้ หรือต้องตกอยู่ในสภาพที่มีปัญหาทางการเงินได้เช่นกัน ท้ายที่สุด คือ บรรดาผู้ถือหุ้นของบริษัทก็จะได้รับความเสียหายเช่นกัน เพราะต้องสูญเสียเงินลงทุนไป โดยเปล่าประโยชน์

หลักการสำคัญของการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ที่เกี่ยวข้องกับ เจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน พอสรุปได้เป็น ๓ หัวข้อ ดังนี้

(๑) การยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ และการพิจารณาของศาล มีบทบัญญัติที่สำคัญ คือ
มาตรา ๕๐/๓ บัญญัติว่า “เมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว และเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ถ้ามีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ บุคคลตามมาตรา ๕๐/๔ อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการได้”

องค์ประกอบที่สำคัญของมาตราดังกล่าว คือ ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ เนื่องจากมีทรัพย์สินน้อยกว่าหนี้สิน เป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคน เป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท มีเหตุอันสมควรในการฟื้นฟูกิจการ เช่น กิจการมีพื้นฐานที่ดี เพิ่งจะขาดทุน เกิดปัญหาทางการเงินเพราะค่าเงิน เป็นแหล่งจ้างงาน เป็นกิจการที่มีประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น ส่วนช่องทางในการฟื้นฟูกิจการ เช่น เป็นกิจการที่จะมีการขยายตัวอย่างกว้างขวางในอนาคต มีฐานการผลิตที่มั่นคง ได้รับความร่วมมือจากกรรมการและผู้บริหารของลูกหนี้ และเจ้าหนี้ทั้งหลาย อันจะทำให้การฟื้นฟูกิจการสำเร็จได้โดยง่าย เป็นต้น

๒. ผลของการที่ศาลสั่งรับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ

การฟื้นฟูกิจการมีขึ้นเพื่อประโยชน์แก่กิจการของลูกหนี้ให้สามารถดำเนินต่อไปได้และเพื่อให้การฟื้นฟูกิจการดำเนินไปโดยสะดวกและบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงได้มีการบัญญัติหลักการเพื่อจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ นับตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เป็นต้นไป ตามมาตรา ๕๐/๑๒ ที่บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๕๐/๑๓ และมาตรา ๕๐/๑๔ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตามความในหมวดนี้

(๑) ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ ถ้ามีการฟ้องหรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้

(๕) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้ อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตศาลพิจารณารื้อถอน ถ้ามูลแห่งหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาล มีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอ ข้อพิพาทให้อนุญาตศาลพิจารณารื้อถอนไว้ก่อนแล้ว ใ้แจ้งการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่ง เป็นอย่างอื่น

๗๑๑

มาตรการนี้เป็นมาตรการที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการฟื้นฟูกิจการของบริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงิน กล่าวคือ เมื่อมีการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งว่าจะอนุญาตให้มีการฟื้นฟูหรือไม่นั้น จำเป็นที่จะต้องไม่ ให้บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายใช้สิทธิดำเนินการใดๆ ต่อบริษัทและทรัพย์สินของบริษัทในทางที่เป็นการขัดขวาง ต่อการฟื้นฟู ดังนั้น จึงต้องมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ห้ามไม่ให้บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ ธรรมดาหรือเจ้าหนี้มีประกันดำเนินการฟ้องร้องเพื่อบังคับชำระหนี้หรือบังคับเอาแก่ทรัพย์สินอันเป็น หลักประกัน หรือฟ้องล้มละลาย รวมตลอดถึงการห้ามการบังคับคดี และหากกำลังดำเนินการบังคับคดีก็ให้ หยุดดำเนินการต่อไปด้วย ตามมาตรา ๕๐/๑๒ (๕) นอกจากนี้เจ้าหนี้จะเรียกเอาทรัพย์สินคืนจากบริษัท ก็ไม่ได้ ตามมาตรา ๕๐/๑๒ (๘) มาตรการนี้จะก่อให้เกิดสถานะหยุดนิ่งซึ่งจำเป็นหากไม่มีมาตรการนี้ โอกาสของการฟื้นฟูจะไม่มี เพราะบรรดาเจ้าหนี้ต่างก็จะใช้สิทธิของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจจะทำให้ ไม่มีทรัพย์สินเหลือพอที่จะดำเนินการฟื้นฟู

๓. สิทธิของเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกัน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๓.๑ ให้เจ้าหนี้ทั้งหลายเสนอคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ มีบทบัญญัติที่สำคัญ คือ มาตรา ๕๐/๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เจ้าหนี้จะขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ก็แต่โดย ปฏิบัติตามวิธีการที่กล่าวไว้ในส่วนนี้ แม้จะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือเป็นเจ้าหนี้ที่ได้ฟ้องคดีแพ่ง ไว้แล้ว แต่คดีจะยังอยู่ระหว่างพิจารณาก็ตาม ทั้งนี้ ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้พร้อมสำเนาต่อเจ้าพนักงาน พัทธ์กษัตริย์ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผน และให้เจ้าพนักงานพัทธ์กษัตริย์ ส่งสำเนาคำขอรับชำระหนี้ให้ผู้ทำแผนโดยไม่ชักช้า”

มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เจ้าหนี้อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ ถ้ามูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ แม้ว่าหนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือมีเงื่อนไขก็ตาม เว้นแต่หนี้ที่เกิดขึ้นโดยฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีหรือหนี้ที่จะฟ้องให้บังคับคดีไม่ได้”

๓.๒ สิทธิของผู้ค้าประกันในการยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ มีบทบัญญัติที่สำคัญ คือ

มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้มีสิทธิขอรับชำระหนี้ ตามมาตรา ๑๐๑ อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบียดในเวลาภายหลังหน้าได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว”

มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “ถ้าลูกหนี้ร่วมบางคนถูกพิทักษ์ทรัพย์ ลูกหนี้ร่วมคนอื่นอาจยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบียดในเวลาภายหลังหน้าได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว

บทบัญญัติในวรรคก่อนให้ใช้บังคับแก่ผู้ค้าประกัน ผู้ค้าประกันร่วม หรือบุคคลที่อยู่ในลักษณะเดียวกันนี้โดยอนุโลม”

๓.๓ ผลของการยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ มีบทบัญญัติที่สำคัญ คือ

มาตรา ๕๐/๗๕ บัญญัติว่า “คำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการมีผลให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ เว้นแต่หนี้ ซึ่งเจ้าหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการจะได้ขอรับชำระหนี้ไว้แล้ว...”

มาตรา ๕๐/๗๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด ตามมาตรา ๕๐/๔๘ มาตรา ๕๐/๕๐ มาตรา ๕๐/๕๒ มาตรา ๕๐/๕๔ มาตรา ๕๐/๕๘ มาตรา ๕๐/๖๘ และมาตรา ๕๐/๗๐ ให้ถือว่า วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาเป็นวันที่มีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลายและให้เจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ รวมทั้งเจ้าหนี้ในหนี้อื่นที่อาจขอรับชำระหนี้ได้จากมูลหนี้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ศาลได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๕๑ แล้วให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๐๔ ถึงมาตรา ๑๐๘...”

มาตรา ๕๐/๗๗ ได้วางหลักไว้ว่าในกรณีที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว

(๑) ให้ถือว่าวันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณา (มาตรา ๕๐/๕) เป็นวันที่มีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการใช้บังคับกฎหมายล้มละลายในกรณีต่างๆ เช่น ตามมาตรา ๑๑๔ มาตรา ๑๑๕ และมาตรา ๑๑๖ เป็นต้น

(๒) ให้เจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งหมายถึงเจ้าหนี้ซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการตามมาตรา ๕๐/๒๗ และมาตรา ๕๐/๓๒ และเจ้าหนี้ที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการตามมาตรา ๕๐/๖๒ และ

(๓) เจ้าหนี้อื่นที่อาจขอรับชำระหนี้ได้จากมูลหนี้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ศาลได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ เช่น หนี้ค่าตอบแทนผู้ทำแผน เป็นต้น

เจ้าหนี้ทั้งสองประเภทดังกล่าวใน (๒) และ (๓) มีหน้าที่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลา ๒ เดือน ตามมาตรา ๕๑ ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องดำเนินการต่อไป ตามมาตรา ๑๐๔ ถึงมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓

ก. พิจารณาสิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน ตามกฎหมายทั้งสองฉบับ

๑. กรณีของลูกหนี้

ลูกหนี้มีหน้าที่ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ หรือเป็นไปตามเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ในสัญญาที่ก่อให้เกิดหนี้นั้น แต่เมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว และศาลได้มีคำสั่งรับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ ห้ามมิให้มีการดำเนินการใดๆ อันจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายในกรณีที่มีการฟ้องคดีไว้ก่อนแล้วให้งดการพิจารณาไว้ เหตุที่กฎหมายบัญญัติห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ก็เพื่อมิให้บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายใช้สิทธิดำเนินการใดๆ ต่อกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางที่เป็นการจัดขวางต่อการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และด้วยเหตุที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว กล่าวคือ มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน ดังนั้น หากไม่มีมาตราดังกล่าว โอกาสของการฟื้นฟูกิจการจะไม่มี เพราะบรรดาเจ้าหนี้ต่างก็จะใช้สิทธิของตน จนอาจเป็นผลให้ไม่มีทรัพย์สินเหลือพอที่จะดำเนินการฟื้นฟูกิจการ

เหตุผลสำคัญของการฟื้นฟูกิจการ ก็เพื่อเป็นการคุ้มครองการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน แก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสได้ฟื้นฟูกิจการอันจะเป็น ประโยชน์ต่อสังคมและเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจและการค้าของประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป กล่าวคือ ไม่ทำให้เกิดสภาพการว่างงาน ลูกจ้างของบริษัทจำนวนมากไม่ประสบความเดือดร้อน ธุรกิจที่ติดต่อกัน ในทางการค้ากับลูกหนี้ก็ไม่ประสบสภาวะชะงักงันในทางเศรษฐกิจ ในภาพรวมย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อ เศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเมื่อกิจการของลูกหนี้สามารถดำเนินการต่อไปได้เจ้าหนี้ทั้งหลายก็จะมีโอกาส ได้รับชำระหนี้อย่างเป็นธรรม

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับการยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ และการพิจารณาของศาล ตามมาตรา ๕๐/๑๐ ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ศาลต้องปฏิบัติการไต่สวน เอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐/๓ หากการไต่สวนไม่ได้ความจริงเพียงข้อใดข้อหนึ่ง ศาล ต้องมีคำสั่งให้ยกคำร้องขอหรือการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ ตามมาตรา ๕๐/๔๒ กฎหมายกำหนดให้มีการจัดทำแผนอย่างละเอียด กำหนดขั้นตอน และกระบวนการในการดำเนินการไว้อย่างชัดเจนเพื่อเป็น แนวทางในการดำเนินการของผู้บริหารแผน และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศาลในการตรวจสอบ การดำเนินการนั้นได้ นอกจากนี้ ศาลจะต้องมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนนั้นด้วย ตามมาตรา ๕๐/๕๘ จึงเห็นได้ว่ากฎหมายมีบทบัญญัติที่รัดกุม มุ่งให้ความคุ้มครองมิให้มีการยื่นคำร้องขอโดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งจะทำให้เจ้าหนี้ต้องเสียเปรียบ และมีวัตถุประสงค์สุดท้าย เพื่อให้การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ประสบ ผลสำเร็จอย่างจริงจัง ดังนั้น แม้ลูกหนี้จะมีความผูกพันต่อเจ้าหนี้ในการชำระหนี้ตามสัญญาเดิมก็ตาม แต่ถ้าการดำเนินการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้ทั้งหมด และเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจ ของประเทศ ดังนั้น การนำมาตรการตามบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) มาใช้บังคับ จึงเป็นสิ่งจำเป็น และเป็นผลห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่ง เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้ เป็นคดีล้มละลาย

๒. กรณีของเจ้าหนี้

๒.๑ สิทธิและหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้

เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามสัญญาเดิม แต่เมื่อกิจการของลูกหนี้เป็นไปตามที่ บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอ

ให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไว้เพื่อพิจารณาแล้ว เจ้าหนี้ย่อมต้องห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ตามมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แต่อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ได้ให้ความคุ้มครองเจ้าหนี้ในสิทธิตามสัญญาเดิมดังกล่าว ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐/๒๖ และมาตรา ๕๐/๒๗ กล่าวคือ เจ้าหนี้มีสิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการในมูลหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้ และเมื่อเจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนด การให้ความคุ้มครองสิทธิดังกล่าว ยังคงมีอยู่ต่อไป แม้ภายหลังศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ตามมาตรา ๕๐/๓๕ หรือศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินของลูกหนี้เด็ดขาด ตามมาตรา ๕๐/๓๗

๒.๒ สิทธิและหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้กับผู้ค้ำประกัน

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๖ เมื่อลูกหนี้ผิดนัดเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้ กล่าวคือ เจ้าหนี้ฟ้องได้ทั้งลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ค้ำประกันผิดนัดหรือไม่ เมื่อมีการฟ้องลูกหนี้และผู้ค้ำประกันให้ชำระหนี้ก็เท่ากับว่าเจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิตามมาตรา ๖๘๖ แล้ว และเมื่อพิจารณาตามมาตรา ๖๘๐ วรรคหนึ่ง การเข้ามาค้ำประกันผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ของผู้ค้ำประกัน เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น เห็นว่า มีผลอย่างสำคัญทำให้เจ้าหนี้ตัดสินใจให้ลูกหนี้กู้ยืมเงิน หรือตัดสินใจกระทำนิติกรรมอย่างใด ๆ กับลูกหนี้ และเมื่อมีการขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว และเจ้าหนี้ต้องห้ามมิให้ดำเนินคดีแพ่งกับลูกหนี้ เจ้าหนี้จึงชอบจะใช้สิทธิของตนเองตามสัญญาค้ำประกัน กล่าวคือ ดำเนินการฟ้องผู้ค้ำประกันต่อไป

๓. กรณีของผู้ค้ำประกัน

๓.๑ สิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้ค้ำประกันกับเจ้าหนี้

ผู้ค้ำประกันมีหน้าที่ต่อเจ้าหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังกล่าวมาแล้วในข้อ ๒.๒ กล่าวคือ จะต้องชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ เพราะในกรณีที่มีการขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เจ้าหนี้ต้องห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ค้ำประกันย่อมมีสิทธิยกข้อต่อสู้ทั้งปวง กล่าวคือ ข้อต่อสู้ของตนเองตามสัญญาค้ำประกัน และสามารถยกข้อต่อสู้ต่างๆ ของลูกหนี้ที่ตนเข้าค้ำประกันขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้

๓.๒ สิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้ค้าประกันกับลูกหนี้

ผู้ค้าประกันซึ่งได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไล่เบียดเอาจากลูกหนี้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายและเสียหายไปอย่างไรๆ เพราะการค้ำประกันนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ สิทธิไล่เบียดของผู้ค้าประกันดังกล่าวได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๑๐๑ กล่าวคือ ผู้ค้าประกันอาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไล่เบียดในเวลา ภายหน้าได้ และเมื่อผู้ค้าประกันได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในเวลาที่กำหนด การให้ความคุ้มครองสิทธิ ดังกล่าวยังคงมีอยู่ตลอดไป แม้ภายหลังศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ตามมาตรา ๕๐/๗๕ หรือ ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด ตามมาตรา ๕๐/๗๗ ผลก็คือ ผู้ค้าประกันมีสิทธิขอรับ ชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจต้องชำระให้กับเจ้าหนี้ตามสัญญาค้ำประกัน และแม้ ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการเพราะเหตุการฟื้นฟูกิจการได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน หรือไม่สำเร็จตามแผน ผู้ค้าประกันซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการก็ยังมีสิทธิ ดังกล่าว ตามมาตรา ๕๐/๗๕ หรือแม้ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ ผู้ค้าประกัน ซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ก็มีสิทธิตามมาตรา ๕๐/๗๗ คือ ยื่นคำขอรับ ชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๕๑ เพื่อดำเนินการต่อไปตาม มาตรา ๑๐๔ ถึงมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ

ตามคำร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงด การพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ แต่ไม่ได้ให้งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้าประกัน จึงเป็น บทบัญญัติที่ไม่ให้ความเสมอภาคระหว่างลูกหนี้กับผู้ค้าประกัน และไม่ให้ความคุ้มครองลูกหนี้ และ ผู้ค้าประกันอย่างเท่าเทียมกันรวมทั้งถือว่า เป็นการเลือกปฏิบัติในเรื่องสถานะของบุคคล บทบัญญัติ ดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม เมื่อพิจารณาบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของ คนชาวไทย ให้บุคคลมีความเสมอภาคในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ประกอบกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ในส่วนที่

เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกันดังกล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ พุทธศักราช ๒๕๔๓ เป็นบทบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์ให้ความคุ้มครองการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เพราะหากไม่มีบทบัญญัติดังกล่าว ลูกหนี้ ซึ่งมีหนี้สินล้นพ้นตัว ย่อมไม่มีโอกาสที่จะได้รับการฟื้นฟูกิจการ เพราะบรรดาเจ้าหนี้ต่างก็จะใช้สิทธิของตน จนอาจเป็นผลให้ไม่มีทรัพย์สินเหลือพอที่จะดำเนินการฟื้นฟูกิจการ จึงจำเป็นต้องห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายในส่วนของนิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้ และผู้ค้ำประกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิฟ้องคดีเพื่อให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ตามสัญญาผู้ค้ำประกันเมื่อลูกหนี้ผิดนัด ผู้ค้ำประกันก็มีสิทธิยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ และของตนเองขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ ซึ่งหากผู้ค้ำประกันต้องชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันย่อมมีสิทธิที่จะไต่เบี่ยเอาจากลูกหนี้เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ย และเพื่อการที่ต้องสูญหายและเสียหายไปอย่างไรๆ เพราะการค้ำประกันนั้น และสิทธิไต่เบี่ยดังกล่าวของผู้ค้ำประกัน ก็ได้รับความคุ้มครองตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๑๐๑ กล่าวคือ ผู้ค้ำประกันมีสิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจต้องชำระให้กับเจ้าหนี้ตามสัญญาผู้ค้ำประกัน และแม้ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการเพราะเหตุการฟื้นฟูกิจการได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือไม่สำเร็จตามแผน ผู้ค้ำประกันซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ก็ยังมีสิทธิดังกล่าวตามมาตรา ๕๐/๗๕ หรือแม้ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินเด็ดขาดของลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ก็มีสิทธิตามมาตรา ๕๐/๗๗ คือยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตาม มาตรา ๕๑ เพื่อดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๐๔ ถึงมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ดังนั้น เมื่อพิจารณากฎหมายทั้งสองฉบับจะเห็นได้ว่า กฎหมายให้ความเสมอภาคกัน ในระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน และแม้มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จะห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้ เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ซึ่งเป็นผลให้เจ้าหนี้ ต้องฟ้องผู้ค้ำประกันแต่ฝ่ายเดียวอันเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้ และมีสิทธิไต่เบี่ยลูกหนี้ตามประมวล

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ยังคงได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ให้มีสิทธิขอรับชำระหนี้ ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนได้ชำระให้กับเจ้าหนี้รวมทั้งดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหาย และเสียหายไปอย่างไร้ เพราะการค้ำประกันนั้น และการให้ความคุ้มครองสิทธิได้เบี่ยงซึ่งได้รับอนุญาต ให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการก็ยังคงมีอยู่ต่อไป แม้ภายหลังศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ เพราะเหตุการฟื้นฟูกิจการได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน หรือไม่สำเร็จตามแผน หรือแม้ศาลจะมี คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันก็ยังมีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ หรือหาก การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เป็นผลสำเร็จ ลูกหนี้ก็จะกลับมามีความสามารถชำระหนี้ได้อันจะเป็น ประโยชน์ต่อเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกันอย่างเสมอกัน ดังนั้นจึงเห็นว่า มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติ ล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคสาม บัญญัติเรื่อง การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทาง ศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำ มิได้ การกระทำที่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัตินั้น ได้แก่ การปฏิบัติที่แตกต่างกันต่อบุคคลที่มีฐานะ หรือข้อเท็จจริงที่เหมือนกัน เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงของลูกหนี้กับผู้ค้ำประกัน จะเห็นได้ว่า การที่จะ ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการของบุคคลใด บุคคลนั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในพระราช บัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๓ เพราะหากขาดคุณสมบัติเพียงข้อใดข้อหนึ่ง ศาลก็จะมีคำสั่งให้ ยกคำร้องขอตามมาตรา ๕๐/๑๐ เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องจึงเห็นได้ว่า ผู้ค้ำประกันมิได้มี คุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐/๓ จึงต้องถือว่าผู้ค้ำประกันมีข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันกับลูกหนี้ ที่ศาลมีคำสั่งให้รับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ และงดการพิจารณาคดี ดังนั้น การที่ศาลงดการพิจารณาคดี ของลูกหนี้ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม จึงเห็นว่า มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม แต่ประการใด

นายพันธ์ จันทรปาน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระภูณิ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔/๒๕๕๖

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลยให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

สำนักงานศาลยุติธรรมมีหนังสือลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ว่า ศาลแพ่งได้ส่งคำโต้แย้งของนายสุริยะ อุบัติศฤงศ์ จำเลยที่ ๒ กับพวก ผู้ร้อง ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ธ. ๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ในประเด็นว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสามหรือไม่ โดยมีข้อเท็จจริงตามคำร้องสรุปได้ดังนี้

๑. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ ยื่นคำฟ้องต่อศาลแพ่ง ตามคดีหมายเลขดำที่ ธ. ๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ โดยมีบริษัท มิวเร็กซ์ จำกัด นายสุริยะ อุบัติศฤงศ์ นายเจริ อุบัติศฤงศ์ นายยาสีโอะ มิวระ นางสาวทวิศรี อุบัติศฤงศ์ และบริษัท บลูแคนยอนพรอพเพอร์ตี้ จำกัด เป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ตามลำดับ โดยโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ เป็นผู้กู้ยืมและจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๖ ในฐานะผู้ค้ำประกันเพื่อให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ขายลดตัวสัญญาใช้เงิน ค้ำประกัน และบังคับจำนอง รวมเป็นเงิน ๒,๕๕๕,๔๘๓,๘๗๓.๑๕ บาท ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง เพื่อขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้ และต่อมาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ ศาลแพ่งมีคำสั่งว่า เนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ แล้ว ทำให้ศาลต้องงดการพิจารณาในส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงให้จำหน่ายคดีชั่วคราวสำหรับจำเลยที่ ๑ ส่วนจำเลยอื่นโจทก์ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป

๒. จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ยื่นคำร้องลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๔ ว่า การที่ศาลไม่สั่งจำหน่ายคดีชั่วคราวจำเลยทั้งสามด้วยนั้น จำเลยทั้งสามเห็นว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จะนำมาใช้บังคับไม่ได้ด้วยเหตุผลว่า

(๑) มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ซึ่งมีความหมายว่าลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ซึ่งต้องรับผิดชอบหนี้เดียวกันและในคดีเดียวกันย่อมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอกันในกฎหมาย และต้องได้รับ

ความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน แต่บทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกัน แต่ไม่ได้ให้งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกัน ย่อมถือไม่ได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวของกฎหมายให้ความเสมอภาคกันระหว่างลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน กับถือไม่ได้ด้วยว่า บทบัญญัติดังกล่าวให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเท่าเทียมกัน เนื่องจากผู้ค้ำประกันเป็นเพียงบุคคลที่สมัครใจเข้ารับผิดชอบชดใช้เงินแทนเมื่อลูกหนี้ที่ตนค้ำประกันในจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้อยู่ต่อโจทก์ แต่ไม่เงินวงเงินค้ำประกัน หากการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันต้องงดไป โดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย ผู้ค้ำประกันก็จะต้องชดใช้หนี้ที่ตนค้ำประกันตามคำพิพากษาต่างๆ ที่ลูกหนี้เป็นผู้รับผิดชอบต่อโจทก์โดยตรง แต่เมื่อการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันงดไปโดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย ผู้ค้ำประกันกลับกลายเป็นผู้รับผิดชอบก่อนที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบ ศาลก็จะพิพากษาให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ โดยที่ไม่วพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ด้วย ซึ่งผู้ค้ำประกันอาจต้องรับผิดชอบยิ่งไปกว่าลูกหนี้ชั้นต้นที่ขอฟื้นฟูกิจการ ผู้ค้ำประกันที่ได้ชำระหนี้ให้โจทก์แทนลูกหนี้ไปตามคำพิพากษาย่อมมีสิทธิไล่เบียดเอาเงินคืนได้จากลูกหนี้ แต่เมื่อลูกหนี้อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ และพ้นกำหนดขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ผู้ค้ำประกันก็จะไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ได้ ผลร้ายก็จะตกแก่ผู้ค้ำประกัน การที่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่มีความเสมอภาคและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไม่เท่าเทียมกัน ด้วยเหตุเพราะพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติไว้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

(๒) มาตรา ๓๐ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” ความเป็นลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน ถือว่าเป็นความแตกต่างในเรื่อง “สถานะของบุคคล” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้ เมื่อบทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติให้งดการพิจารณาในส่วนของผู้ค้ำประกัน ในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน ย่อมถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติเพราะบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นลูกหนี้ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาในคดีที่ตนถูกฟ้อง แต่อีกบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นผู้ค้ำประกันในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกันไม่ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาคดีในทำนองเดียวกัน การปฏิบัติที่ไม่เสมอภาคกันนี้ต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ จึงต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม จึงจะนำมาใช้บังคับมิได้ ขอให้สงคำโต้แย้งของจำเลยให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

๓. ศาลแพ่งพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสาม ผู้ร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๖ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือ ข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

วรรคสาม การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๕๐/๑๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๐/๑๓ และมาตรา ๕๐/๑๔ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตามความในหมวดนี้

(๑) ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ถ้ามีการฟ้องหรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้

๑๓๑

(๔) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้ อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตศาลพิจารณาคดี หากมูลแห่งนั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตศาลพิจารณาคดีไว้ก่อนแล้ว ให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอ จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

๑๓๑

ได้พิเคราะห์แล้ว มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า ผู้ร้องมีสิทธิให้ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้ง มาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

“ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้น ตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

เห็นว่า กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่ศาลแพ่งส่งความเห็นของคู่ความ ซึ่งโต้แย้งว่าบทบัญญัติ แห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย เป็นกรณีที่ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ผู้ร้องมีสิทธิให้ศาลแพ่ง ส่งคำโต้แย้งได้และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้

ประเด็นหลักต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปมีว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้มีการเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ที่สำคัญ ในหมวด ๓/๑ เริ่มตั้งแต่มาตรา ๕๐/๑ ถึงมาตรา ๕๐/๕๐ เป็นบทบัญญัติในส่วนที่ว่าด้วยกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เหตุผลความจำเป็น ที่ต้องตรากฎหมายในส่วนนี้ก็คือ “เนื่องจากบทบัญญัติบางมาตราของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะเมื่อลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว อันควรได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากผู้ประสงค์ จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการ แต่เนื่องจากมาตรา ๕๔ (๒) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ บัญญัติให้เจ้าหนี้ที่ยอมให้ลูกหนี้ก่อนนี้ขึ้นโดย รู้อยู่แล้วว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย อันเป็นเหตุให้ไม่มีสถาบันการเงิน หรือเอกชนรายใดยินยอมให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน ชั่วคราว ลูกหนี้จึงต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย ทั้งๆ ที่กิจการของลูกหนี้อยู่ในสภาพที่จะฟื้นฟูได้หากได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน สมควรที่จะมีบทบัญญัติคุ้มครองการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสได้ฟื้นฟูกิจการได้ ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหนี้ ให้มีโอกาสชำระหนี้ได้อย่างเป็นธรรมด้วย อันจะเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจและการค้าของประเทศให้เจริญ ก้าวหน้าต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้” เหตุผลสำคัญของการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือมิให้บริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงินต้องเลิกกิจการและล้มละลายไปในที่สุด ประการที่สำคัญ ก็คือ หากบริษัทเหล่านั้นอยู่ในสภาพที่สามารถจะฟื้นฟูให้กลับมาดำเนินธุรกิจแสวงหา กำไรต่อไปได้ตามปกติแต่ต้องล้มเลิกกิจการหรือล้มละลายไปย่อมไม่เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ แต่อย่างไร ที่เห็นได้ชัดคือ เกิดสภาพการว่างงาน ซึ่งหากบริษัทนั้นเป็นบริษัทใหญ่มีคนงานเป็นจำนวนมาก

การเลิกกิจการ หรือการล้มละลายของบริษัทย่อมก่อให้เกิดปัญหาอย่างมากแก่สังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้จะเกิดการสูญเสียทรัพย์สินทางธุรกิจ ขาดการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้นให้คุ้มค่า เพราะทรัพย์สินของบริษัทต้องถูกขายไปในราคาที่ไม่สมควรเพื่อประโยชน์ในการแบ่งชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ นับว่าเป็นความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายของบริษัทจะได้รับความเสียหายมาก เพราะอาจจะไม่ได้รับชำระหนี้เลย หรือไม่ได้รับชำระหนี้ตามจำนวน ดังนั้น การขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ จึงมีผลประโยชน์ต่อเจ้าหนี้และลูกหนี้ ส่วนจะมีผลกระทบต่อผู้ค้าประกันหรือไม่ จะได้พิจารณาต่อไป

คำร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ แต่ไม่ได้ให้งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้าประกัน จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ให้ความเสมอภาคระหว่างลูกหนี้กับผู้ค้าประกัน และไม่ให้ความคุ้มครองลูกหนี้ และผู้ค้าประกันอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติในเรื่องสถานะของบุคคล บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้บุคคล มีความเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ประกอบกับบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ในส่วนที่ เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้าประกันแล้วจะเห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ เป็นบทบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์ให้ความคุ้มครอง การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เพราะหากไม่มีบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ลูกหนี้ซึ่งมีหนี้สินล้นพ้นตัวย่อมไม่มีโอกาสที่จะ ได้รับการฟื้นฟูกิจการ เพราะบรรดาเจ้าหนี้ต่างก็จะใช้สิทธิของตน จนอาจเป็นผลให้ไม่มีทรัพย์สินเหลือพอ ที่จะดำเนินการฟื้นฟูกิจการ จึงจำเป็นต้องห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่ง เกี่ยวกับทรัพย์สินของ ลูกหนี้และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในส่วนของนิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้ และผู้ค้าประกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิฟ้องคดีเพื่อให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ตามสัญญา ค้ำประกัน เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ผู้ค้าประกันก็มีสิทธิยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้และของตนเองขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ ซึ่งหากผู้ค้าประกันต้องชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้ ผู้ค้าประกันย่อมมีสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ย และเพื่อการที่ต้องสูญหายและเสียหายไปอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น และสิทธิไล่เบี้ยดังกล่าวของผู้ค้าประกัน ก็ได้รับความคุ้มครองตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ วรรคสอง และมาตรา ๑๐๑ กล่าวคือ ผู้ค้าประกันมีสิทธิขอรับ ชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจต้องชำระให้กับเจ้าหนี้ตามสัญญาค้ำประกัน และแม้ศาล

จะมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการเพราะเหตุการฟื้นฟูกิจการได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือไม่สำเร็จตามแผน ผู้ค้ำประกันซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการก็ยังมีสิทธิดังกล่าวตามมาตรา ๕๐/๑๕ หรือแม้ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ก็มีสิทธิตามมาตรา ๕๐/๑๗ คือยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๕๑ เพื่อดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๐๔ ถึงมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ เห็นได้ว่ากฎหมายให้ความเสมอภาคกันในระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน แม้มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จะห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ซึ่งเป็นผลให้เจ้าหนี้ต้องฟ้องผู้ค้ำประกันแต่ฝ่ายเดียว อันเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้ และมีสิทธิไต่เบี่ยลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ยังคงได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ให้มีสิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนได้ชำระให้กับเจ้าหนี้ รวมทั้งดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายและเสียหายไปอย่างไร้ เพราะการค้ำประกันนั้น และการให้ความคุ้มครองสิทธิไต่เบี่ยซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการก็ยังคงมีอยู่ต่อไป แม้ภายหลังศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการเพราะเหตุการฟื้นฟูกิจการได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน หรือไม่สำเร็จตามแผน หรือแม้ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันก็ยังมีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ หรือหากการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เป็นผลสำเร็จลูกหนี้ก็จะกลับมามีความสามารถชำระหนี้ได้อันจะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกันอย่างเสมอกัน ดังนั้น มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคสาม บัญญัติเรื่องการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ การกระทำที่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัตินั้น ได้แก่ การปฏิบัติที่แตกต่างกันต่อบุคคลที่มีฐานะหรือข้อเท็จจริงที่เหมือนกัน เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงของลูกหนี้และผู้ค้ำประกันในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน จะเห็นได้ว่า การที่จะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการของบุคคลใด บุคคลนั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๓ เพราะหากขาดคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์เพียงข้อใดข้อหนึ่งศาลก็จะมีคำสั่งให้ยกคำร้องขอตามมาตรา ๕๐/๑๐

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องจึงเห็นได้ว่า ผู้ค้าประกันมิได้มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๕๐/๓ จึงต้องถือว่าผู้ค้าประกันมีข้อเท็จจริงที่แตกต่างกับลูกหนี้ที่ศาลมีคำสั่งให้รับคำร้อง ขอให้ฟื้นฟูกิจการ และงดการพิจารณาคดีแก่บุคคลเหล่านั้น ดังนั้น การที่ศาลงดการพิจารณาคดีของลูกหนี้ โดยมีได้งดการพิจารณาคดีของผู้ค้าประกัน โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม ดังนั้น มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ จึงไม่ขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

นายมงคล สระแก้ว
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมานิต วิทยาเต็ม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔/๒๕๕๖

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ฐ. ๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และวรรคสาม หรือไม่)

ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) โจทก์ ยื่นคำฟ้องต่อศาลแพ่ง เป็นคดีหมายเลขดำที่ ฐ. ๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ โดยมีบริษัท มิวเร็กซ์ จำกัด นายสุริยะ อุบัติศฤงศ์ นายเจริ อุบัติศฤงศ์ นายยาสีโอะ มิวระ นางสาวทวีศรี อุบัติศฤงศ์ และบริษัท บลูแคนยอนพรอพเพอร์ตี้ จำกัด เป็นจำเลยที่ ๑ - ๖ ตามลำดับ โดยโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้กู้ยืมและจำเลยที่ ๒ - ๖ ในฐานะผู้ค้ำประกัน เพื่อให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ขยายลดตัวสัญญาใช้เงิน ค้ำประกัน บังคับจำนองฯ รวมเป็นเงิน ๒,๕๕๕,๕๕๓,๕๗๓.๑๕ บาท ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง เพื่อขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้ และต่อมาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งว่า เนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ แล้ว ทำให้ศาลต้องงดการพิจารณาในส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงให้จำหน่ายคดีชั่วคราวสำหรับจำเลยที่ ๑ เสีย ส่วนจำเลยอื่นเนื่องจาก โจทก์ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป จึงอนุญาตให้เลื่อนไปนัดสืบพยานโจทก์ต่อ

จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ร้อง” เห็นว่าพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จะนำมาใช้บังคับไม่ได้ดังนี้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ซึ่งมีความหมายว่าลูกหนี้และผู้ค้ำประกันซึ่งต้องรับผิดชอบหนี้เดียวกันและในคดีเดียวกันย่อมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอกันในกฎหมาย และต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน แต่บทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วน of ลูกหนี้ แต่ไม่ได้ห้ามการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกัน ย่อมถือไม่ได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวของกฎหมายให้ความเสมอกันในระหว่างลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน กับถือไม่ได้ด้วยว่าบทบัญญัติดังกล่าวให้ความ

คุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเท่าเทียมกัน เนื่องจากผู้ค้ำประกันเป็นเพียงบุคคลที่สมัครใจเข้ารับผิดชอบ ใช้เงินแทนเมื่อลูกหนี้ที่ตนค้ำประกันในจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่ต่อโจทก์แต่ไม่เงินวงเงินค้ำประกัน หากการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ต้องคงไป โดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย ผู้ค้ำประกันก็ต้องชดใช้หนี้ที่ตนค้ำประกันตามคำพิพากษาทั้ง ๆ ที่ลูกหนี้เป็นผู้รับผิดชอบต่อโจทก์โดยตรง แต่เมื่อการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้คงไปโดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย ผู้ค้ำประกันกลับกลายเป็นผู้รับผิดชอบก่อนที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบ ศาลก็จะพิพากษาให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ โดยที่ไม่พิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ด้วย ซึ่งผู้ค้ำประกันอาจต้องรับผิดชอบยิ่งไปกว่าลูกหนี้ชั้นต้นที่ขอฟื้นฟูกิจการ ผู้ค้ำประกันที่ได้ชำระหนี้ให้โจทก์แทนลูกหนี้ไปตามคำพิพากษาย่อมมีสิทธิไต่เบี่ยเอาเงินคืนได้จากลูกหนี้ แต่เมื่อลูกหนี้อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ และพ้นกำหนดขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ผู้ค้ำประกันก็จะไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ได้ ผลร้ายก็จะตกแก่ผู้ค้ำประกัน การที่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่มีความเสมอภาคและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไม่เท่าเทียมกัน ด้วยเหตุเพราะพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติไว้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน ถือว่าเป็นความแตกต่างในเรื่อง “สถานะของบุคคล” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้ เมื่อบทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติให้งดการพิจารณาในส่วนของลูกหนี้ในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน ย่อมถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติเพราะบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นลูกหนี้ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาในคดีที่ตนถูกฟ้อง แต่อีกบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นผู้ค้ำประกันในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกันไม่ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาคดีในทำนองเดียวกัน การปฏิบัติที่ไม่เสมอภาคกันนี้ต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ จึงต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม จึงจะนำมาใช้บังคับมิได้

ข้อพิจารณาและการวินิจฉัย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ผู้ค้ำประกันมีความผูกพันต่อเจ้าหนี้ในอันที่จะชำระหนี้แทนลูกหนี้ โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘๖ ว่า “ลูกหนี้ผิดนัดลงเมื่อใด ท่านว่าเจ้าหนี้ชอบที่จะเรียกให้

ผู้ค้าประกันชำระหนี้ได้แน่นอน” ดังนั้น เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้แล้ว ลูกหนี้มีได้ชำระหนี้ ผู้ค้าประกันย่อมต้องรับผิดชอบตามสัญญาผู้ค้าประกัน เมื่อผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้แล้วอย่างน้อยเพียงใด ผู้ค้าประกันย่อมมีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างไรๆ เพราะการค้ำประกันนั้น และเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีเหนือลูกหนี้ด้วยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ แต่ในการรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้หนี้ ผู้ค้าประกันสามารถยกข้อต่อสู้ของตนที่มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ เช่น การที่ผู้ค้าประกันมีสิทธิเรียกร้องที่อาจหักกลบลบหนี้ที่เป็นคุณแก่ตนกับเจ้าหนี้ได้ และข้อสำคัญ คือ ผู้ค้าประกันมีสิทธิยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ที่มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ ซึ่งบัญญัติว่า “นอกจากข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้าประกันมีต่อเจ้าหนี้หนี้ ท่านว่า ผู้ค้าประกันยังอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วย”

พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ซึ่งกำหนดขึ้นโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้ลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวมีโอกาสฟื้นฟูกิจการ จึงบัญญัติว่านับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ จนถึงกำหนดเวลาต่างๆ ที่ระบุไว้ ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตศาลการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตศาลการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และมาตรา ๕๐/๔๒ (๔) ยังบัญญัติว่า “ในแผนให้มีรายการต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย...(๔) การไถ่ถอนหลักประกันในกรณีที่มีเจ้าหนี้มีประกันและความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน”

พิจารณาแล้วเห็นว่า การคุ้มครองลูกหนี้ระหว่างการทำหรือดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการตามมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) มิได้มีบทบัญญัติที่ทำให้การที่ผู้ค้าประกันจะยกข้อต่อสู้ของตนเองหรือของลูกหนี้ตามที่มีอยู่ในกฎหมายขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้เกิดความเสียหายหรือด้อยลงแต่ประการใด และพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ยังได้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันในแผนดังกล่าวปรากฏในมาตรา ๕๐/๔๒ วรรคหนึ่ง (๔) ซึ่งบัญญัติว่า ในแผนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะต้องมีรายการความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันด้วย ทำให้ผู้ค้าประกันได้รับการพิจารณาความรับผิดชอบของตนตามแผนด้วย

มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงมิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ค้าประกันแต่อย่างใด อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

นายมานิต วิทยาเต็ม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชะชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔/๒๕๔๖

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๖

เรื่อง ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีหมายเลขดำที่ ร. ๑๕๗๖๗/๒๕๔๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลแพ่งโดยสำนักงานศาลยุติธรรม ส่งคำร้องซึ่งเป็นคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๕ ในคดีหมายเลขดำที่ ร. ๑๕๗๖๗/๒๕๔๑ ของศาลแพ่ง ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๔ ผู้ร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ข้อเท็จจริง สรุปว่า ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องบริษัท มิวเร็กซ์ จำกัด นายสุริยะ อุบัติศฤงศ์ นายเจริ อุบัติศฤงศ์ นายยาสีโอะ มิวระ นางสาวทวีศรี อุบัติศฤงศ์ และบริษัท บลูแคนยอนพรอพเพอร์ตี้ จำกัด เป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ตามลำดับ ต่อศาลแพ่ง เป็นคดีหมายเลขดำที่ ร. ๑๕๗๖๗/๒๕๔๑ ให้ร่วมกันรับผิดชอบหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ขายลดตัวสัญญาใช้เงิน กำประกัน และบังคับจำนองฯ จำนวนเงิน ๒,๕๘๕,๔๘๓,๘๗๓.๑๕ บาท พร้อมทั้งดอกเบี้ย ซึ่งจำเลยที่ ๑ เป็นผู้กู้ยืมและจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๖ เป็นผู้ค้ำประกันแก่โจทก์ ต่อมาโจทก์ได้ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง ขอให้ฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ ซึ่งศาลล้มละลายกลางก็ได้สั่งให้ฟื้นฟูกิจการตามคำร้อง ศาลแพ่งจึงสั่งให้งดการพิจารณาคดีในส่วนของจำเลยที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) และจำหน่ายคดีชั่วคราวสำหรับจำเลยที่ ๑ ส่วนจำเลยอื่นให้ดำเนินการพิจารณาต่อไป

นายสุริยะ อุบัติศฤงศ์ จำเลยที่ ๒ นายยาสีโอะ มิวระ จำเลยที่ ๔ และนางสาวทวีศรี อุบัติศฤงศ์ จำเลยที่ ๕ ผู้ร้องทั้งสามซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันจำเลยที่ ๑ ได้แย้งว่า การที่ศาลแพ่งมีคำสั่งให้งดการพิจารณาคดีและจำหน่ายคดีชั่วคราวเฉพาะจำเลยที่ ๑ ที่ศาลล้มละลายกลางสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) โดยไม่รวมถึงจำเลยอื่นซึ่งมีผู้ร้องทั้งสามด้วยนั้น ขัดแย้งต่อกฎหมายในระหว่างลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ทั้งบทบัญญัติดังกล่าวก็ถือไม่ได้ว่าให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเท่าเทียมกัน ผู้ค้ำประกันเป็นเพียงบุคคลภายนอกที่เข้ามาผูกพันตนยอมรับชำระหนี้

แทนลูกหนี้ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ แต่ไม่เกินวงเงินค้ำประกันเท่านั้น เนื่องจากการที่ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้โดยไม่งดพิจารณาในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย อาจทำให้ลูกหนี้พ้นความรับผิดชอบในการชำระหนี้ หรืออาจทำให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบยิ่งไปกว่าลูกหนี้ชั้นต้นและอาจเสียสิทธิการขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ด้วย ผู้ค้ำประกันและลูกหนี้ถูกฟ้องในคดีเดียวกัน อันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน แต่ได้รับการปฏิบัติในการงดการพิจารณาคดีไม่เป็นไปในทำนองเดียวกัน เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ไม่เสมอกันในกฎหมาย พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญฯ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยพิจารณาแล้ว มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสามหรือไม่

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑) มาตรา ๕๐/๑๒ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๕๐/๑๓ และมาตรา ๕๐/๑๔ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตามความในหมวดนี้

(๑) ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ ถ้ามีการฟ้องหรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้

...ฯลฯ...

(๔) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้ อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น”

ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” และวรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือ

สุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” นั้น

เห็นว่า เมื่อพิจารณานิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกันตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ ลักษณะ ๑๑ ซึ่งว่าด้วยค้ำประกันตามมาตรา ๖๘๐ มาตรา ๖๘๖ มาตรา ๖๘๔ และมาตรา ๖๘๓ แล้ว จะเห็นได้ว่า กฎหมายบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิ และกำหนดหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้กับผู้ค้ำประกัน และระหว่างผู้ค้ำประกันกับลูกหนี้ไว้ให้สามารถเรียกร้องและฟ้องบังคับกันได้เมื่อมีการปฏิบัติหรือเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ส่วนพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ที่สำคัญไว้ในหมวด ๓/๑ ตั้งแต่มาตรา ๕๐/๑ ถึงมาตรา ๕๐/๕๐ เป็นบทบัญญัติในส่วนที่ว่าด้วยกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เพื่อความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน มีหลักการสำคัญของการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน ตามมาตรา ๕๐/๓ มาตรา ๕๐/๑๐ มาตรา ๕๐/๔๒ มาตรา ๕๐/๕๘ มาตรา ๕๐/๖๖ มาตรา ๕๐/๖๗ มาตรา ๕๐/๖๘ และมาตรา ๕๐/๖๙ เป็นต้น ซึ่งการฟื้นฟูกิจการมีเหตุผลสำคัญคือเพื่อคุ้มครองและช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสได้ฟื้นฟูกิจการอันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจและการค้าของประเทศ ทั้งเจ้าหนี้ทั้งหลายก็จะมีโอกาสได้รับชำระหนี้เมื่อกิจการของลูกหนี้สามารถดำเนินการต่อไปได้ การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้ทั้งหมด และเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ การนำมาตรการตามบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาใช้บังคับ จึงเป็นสิ่งจำเป็น แต่พระราชบัญญัติล้มละลายฯ ก็ยังให้ความคุ้มครองเจ้าหนี้ในสิทธิตามสัญญาเดิม ดังจะเห็นได้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐/๖๖ และมาตรา ๕๐/๖๗ เจ้าหนี้มีสิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการในมูลหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้ และเมื่อเจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดและได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ก็จะได้รับคุ้มครองสิทธิดังกล่าวตลอดไป แม้ในภายหลังศาลจะมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหรือสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตามมาตรา ๕๐/๖๕ และมาตรา ๕๐/๖๗ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ตามลำดับ แล้วก็ตาม

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ดังกล่าวข้างต้น เป็นบทบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์ให้ความคุ้มครองการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เพราะมิฉะนั้นลูกหนี้ซึ่งมีหนี้สินล้นพ้นตัว ย่อมไม่มีโอกาสที่จะได้รับการฟื้นฟูกิจการได้ โดยเจ้าหนี้ทั้งหลายต่างก็จะใช้สิทธิ

ของตน จนอาจเป็นผลทำให้ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินเหลือพอที่จะดำเนินการฟื้นฟูกิจการได้ จึงจำเป็นต้องห้ามมิให้เจ้าหนี้อำนาจฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ และห้ามฟ้องเป็นคดีล้มละลายด้วย แต่ในส่วนนิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้ และผู้ค้ำประกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังคงมีอยู่เช่นเดิม เมื่อลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิฟ้องบังคับเอาจากผู้ค้ำประกันได้ ทั้งผู้ค้ำประกันมีสิทธิยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ และของตนเองขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ และหากได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ไปก็มีสิทธิไต่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ เพื่อคืนเงินกับดอกเบี้ย และเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างไรๆ เพราะการค้ำประกันนั้นและสิทธิดังกล่าว ก็ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๑๐๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ โดยมีสิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ด้วยดังกล่าวข้างต้น

พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงเป็นกฎหมายที่ให้ความเสมอภาคกันในระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แม้มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จะห้ามมิให้เจ้าหนี้อำนาจฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ และห้ามฟ้องเป็นคดีล้มละลายด้วย ซึ่งเป็นผลให้เจ้าหนี้ต้องฟ้องผู้ค้ำประกันแต่ฝ่ายเดียว อันเป็นสิทธิตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็ตาม แต่ผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้ ก็ยังมีสิทธิไต่เบี่ยและขอรับชำระหนี้ได้ตามข้อวินิจฉัยข้างต้น และการที่จะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการของบุคคลใด บุคคลนั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๓ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว และเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอน ไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ถ้ามีเหตุอันสมควร และมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ บุคคลตามมาตรา ๕๐/๔ อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการได้” หากขาดคุณสมบัติข้อหนึ่งข้อใดศาลจะมีคำสั่งยกคำร้องขอตามมาตรา ๕๐/๑๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ในการไต่สวนคำร้องขอ ศาลต้องไต่สวนเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐/๓ ถ้าได้ความจริงและมีเหตุอันสมควรที่จะฟื้นฟูกิจการ ทั้งผู้ร้องขอยื่นคำร้องขอโดยสุจริต ให้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ มิฉะนั้นให้มีคำสั่งยกคำร้องขอ” ตามคำร้อง ผู้ร้องซึ่งเป็นคู่ความร่วมมือกับจำเลยที่ ๑ ถูกฟ้องในคดีเดียวกัน ในมูลหนี้เดียวกัน มิได้มีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐/๓ เช่นเดียวกับจำเลยที่ ๑ ที่ศาลมีคำสั่งให้รับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ และงดการพิจารณาคดีเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับจำเลยที่ ๑ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ไม่ได้งดการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ร้องซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันด้วยนั้น เพราะผู้ร้องทั้งสามมิใช่เป็นบุคคลที่มีสถานะของบุคคลเช่นเดียวกันกับจำเลยที่ ๑ ในคดีดังกล่าว ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ที่บัญญัติว่าให้ศาลงดการพิจารณาคดีแพ่งไว้เมื่อศาลล้มละลายมีคำสั่งรับคำร้องขอให้มีการฟื้นฟูกิจการ

ไว้เพื่อพิจารณา จึงหาได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่าง
ในเรื่องสถานะของบุคคล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม แต่อย่างใดไม่ คำร้องซึ่งเป็นคำโต้แย้ง
ของผู้ร้อง ฟังไม่ขึ้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา
๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

นายศักดิ์ เตชะชาญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔/๒๕๕๖

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของจำเลย ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม)

ศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ฐ. ๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง

ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) โจทก์ ยื่นคำฟ้องต่อศาลแพ่ง เป็นคดีหมายเลขดำที่ ฐ. ๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ โดยมีบริษัท มิวเร็กซ์ จำกัด นายสุริยะ อุบัติศฤงศ์ นายเจริ อุบัติศฤงศ์ นายยาสีโอะ มิวระ นางสาวทวิศรี อุบัติศฤงศ์ และบริษัท บลูแคนยอนพรอพเพอร์ตี้ จำกัด เป็นจำเลยที่ ๑ - ๖ ตามลำดับ โดยโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้กู้ยืมและจำเลยที่ ๒ - ๖ ในฐานะผู้ค้ำประกัน เพื่อให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ขยายลดตัวสัญญาใช้เงิน ค้ำประกัน บังคับจำนองฯ รวมเป็นเงิน ๒,๕๕๕,๔๕๓,๘๗๓.๑๕ บาท ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง เพื่อขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้ และต่อมาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งว่า เนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ แล้ว ทำให้ศาลต้องงดการพิจารณาในส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงให้จำหน่ายคดีชั่วคราวสำหรับจำเลยที่ ๑ เสีย ส่วนจำเลยอื่นเนื่องจากโจทก์ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป จึงอนุญาตให้เลื่อนไปนัดสืบพยานโจทก์ต่อ

จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ร้อง” เห็นว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม นำมาใช้บังคับไม่ได้ โดยมีเหตุผลดังนี้

๑. มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ซึ่งมีความหมายว่าลูกหนี้และผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบ

มูลหนี้เดียวกันและในคดีเดียวกันย่อมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอกันในกฎหมาย และต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน แต่บทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกัน แต่ไม่ได้ให้งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกัน ย่อมถือไม่ได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวของกฎหมายให้ความเสมอกันในระหว่างลูกหนี้และผู้ค้ำประกันกับถือไม่ได้ด้วยว่าบทบัญญัติดังกล่าวให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเท่าเทียมกัน เนื่องจากผู้ค้ำประกันเป็นเพียงบุคคลที่สมัครใจเข้ารับผิดชอบชดใช้เงินแทนเมื่อลูกหนี้ที่ตนค้ำประกันในจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่ต่อโจทก์แต่ไม่เกินวงเงินค้ำประกัน หากการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันต้องงดไป โดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย ผู้ค้ำประกันก็ต้องชดใช้หนี้ที่ตนค้ำประกันตามคำพิพากษาต่างๆ ที่ลูกหนี้เป็นผู้รับผิดชอบต่อโจทก์โดยตรง แต่เมื่อการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันงดไปโดยไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย ผู้ค้ำประกันกลับกลายเป็นผู้รับผิดชอบก่อนที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบ ศาลก็จะพิพากษาให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ โดยที่ไม่พิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ด้วย ซึ่งผู้ค้ำประกันอาจต้องรับผิดชอบยิ่งไปกว่าลูกหนี้ขั้นต้นที่ขอฟื้นฟูกิจการ ผู้ค้ำประกันที่ได้ชำระหนี้ให้โจทก์แทนลูกหนี้ไปตามคำพิพากษาย่อมมีสิทธิไล่เบี้ยเอาเงินคืนได้จากลูกหนี้ แต่เมื่อลูกหนี้อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ และพ้นกำหนดขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ผู้ค้ำประกันก็จะมีสิทธิขอรับชำระหนี้จากลูกหนี้ได้ ผลร้ายก็จะตกแก่ผู้ค้ำประกัน การที่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่มีความเสมอภาคและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไม่เท่าเทียมกัน ด้วยเหตุเพราะพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติไว้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

๒. มาตรา ๓๐ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” ความเป็นลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ถือว่าเป็นความแตกต่างในเรื่อง “สถานะของบุคคล” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้ เมื่อบทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติให้งดการพิจารณาในส่วนของผู้ค้ำประกัน ในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน ย่อมถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติเพราะบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นลูกหนี้ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาในคดีที่ตนถูกฟ้อง แต่อีกบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นผู้ค้ำประกันในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกันไม่ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาคดีในทำนองเดียวกัน การปฏิบัติที่ไม่เสมอภาคกันนี้ต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม จึงจะนำมาใช้บังคับมิได้

ข้อพิจารณาเบื้องต้น คำร้องดังกล่าวเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว”

พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องนี้จำเลยโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ใช้บังคับไม่ได้ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว แล้วให้สำนักงานศาลยุติธรรมนำส่งคำร้องของคู่ความ (จำเลยที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๕) เพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ดังนั้น การที่ศาลแพ่งใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) สั่งจำหน่ายคดีจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นลูกหนี้และดำเนินคดีจำเลยที่ ๒ - ๖ ซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันต่อไป กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ประเด็นต่อมาที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

มาตรา ๓๐ วรรคสาม “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้”

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๕๐/๑๒ “ภายใต้บังคับมาตรา ๕๐/๑๓ และมาตรา ๕๐/๑๔ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็น

ผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตามความในหมวดนี้

(๔) “ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือเสนอข้อพิพาทที่ ลูกหนี้อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตศาลพิจารณาคัด ถ้ามูลแห่งนั้นนั้นเกิดขึ้นก่อน วันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดี หรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตศาลพิจารณาคัดไว้ก่อนแล้ว ใ้แจ้งการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้อง ขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น”

ในประเด็นพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) เป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เพื่อให้โอกาสลูกหนี้ มีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการอันจะส่งผลให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในภายหลัง ซึ่งจะเป็นผลดีกับเศรษฐกิจ ของประเทศ การห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ รวมทั้งห้ามมิให้ฟ้อง ลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย เมื่อลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูแล้วทำให้เจ้าหนี้มีโอกาสได้รับชำระหนี้คืน เมื่อกิจการของลูกหนี้หลุดพ้นจากภาวะวิกฤติ ซึ่งย่อมมีผลถึงผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบด้วย ดังนั้น การที่ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการถือว่าเป็นมาตรการเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของ ประเทศเป็นส่วนรวม ป้องกันปัญหาการว่างงานจากการล้มเลิกกิจการของลูกหนี้หรือกิจการของลูกหนี้ ล้มละลาย ความมุ่งหมายของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้าประกัน ตามความรับผิดชอบที่กฎหมายบัญญัติไว้ รวมทั้งได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย เท่าเทียมกัน หากต้องอยู่ในฐานะของเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้าประกัน ต้องปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะ นั้นๆ เช่นเดียวกัน ในส่วนของนิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้าประกันตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ และมาตรา ๖๕๔ ผู้ค้าประกันมีสิทธิยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้และของตนเอง ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ รวมทั้งมีสิทธิไต่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือ เสียหายไปเพราะการค้ำประกันนั้น เมื่อพิจารณากฎหมายที่ใช้อยู่บังคับในเรื่องนี้ทั้งหมดแล้ว จะเห็นได้ว่า กฎหมายให้ความเสมอภาคกันระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้าประกัน โดยกฎหมายบัญญัติให้ความ คุ้มครองสิทธิ และกำหนดหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้กับผู้ค้าประกัน และระหว่างผู้ค้าประกันกับลูกหนี้ ไว้อย่างชัดเจน จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

สำหรับประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม มีความมุ่งหมายมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการแล้วเห็นว่า การถือปฏิบัติระหว่างลูกหนี้และผู้ค้ำประกันนั้นบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องค้ำประกันจะเห็นได้ว่า ความเป็นลูกหนี้และผู้ค้ำประกันได้รับการปฏิบัติตามกฎหมายไม่แตกต่างกันตามที่กฎหมายบัญญัติไว้และหากผู้ค้ำประกันเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการก็ได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) เช่นเดียวกับลูกหนี้ด้วยประการสำคัญการที่จะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการของบุคคลใด บุคคลนั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๓ คือ เมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวและเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่ว่าจะหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ถ้ามีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้บุคคลตามมาตรา ๕๐/๔ อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการได้ ดังนั้น ในกรณีของผู้ค้ำประกันซึ่งมิได้มีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐/๓ จึงมิได้รับการยกเว้นตามมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) กรณีมิใช่การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

นายสุธี สุทธิสมบุรณ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔/๒๕๕๖

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ฐ.๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

สรุปข้อเท็จจริง

๑. เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ฟ้อง บริษัท มิวเร็กซ์ จำกัด นายสุริยะ อุบัติศฤงค์ นายเจริ อุบัติศฤงค์ นายยาสีโอะ มิวระ นางสาวทวิศรี อุบัติศฤงค์ และบริษัท บลูแคนยอนพรอพเพอร์ตี้ จำกัด เป็นจำเลยที่ ๑ - ๖ ตามลำดับ เพื่อให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ขยายลดตัวสัญญาใช้เงิน ค้ำประกัน บังคับจำนองฯ รวมเป็นเงิน ๒,๕๘๕,๔๘๓,๘๗๓.๑๕ บาท (คดีหมายเลขดำที่ ฐ.๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ ของศาลแพ่ง)

๒. ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง เพื่อขอให้ฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้ และต่อมาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งว่า เนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ แล้ว ทำให้ศาลต้องงดการพิจารณาในส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงให้จำหน่ายคดีชั่วคราวสำหรับจำเลยที่ ๑ เสีย ส่วนจำเลยอื่นเนื่องจากโจทก์ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป จึงอนุญาตให้เลื่อนไปนัดสืบพยานโจทก์ต่อ

๓. จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ร้อง” เห็นว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จะนำมาใช้บังคับไม่ได้ สรุปว่า

๓.๑ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ซึ่งมีความหมายว่าลูกหนี้และผู้ค้ำประกันซึ่งต้องรับผิดชอบหนี้เดียวกันและในคดีเดียวกันย่อมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอกันในกฎหมาย และต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน แต่บทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ร้อง แต่ไม่ได้งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกัน ย่อมถือไม่ได้ว่าบท

บัญญัติดังกล่าวให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเท่าเทียมกัน บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และทำให้เกิดผลกระทบในทางที่ทำให้เกิดความเสียหายทั้งต่อระบบกฎหมายและสิทธิของบุคคล ผู้ค้ำประกันเป็นเพียงบุคคลที่สมัครใจเข้ารับผิดชอบชดใช้เงินแทนเมื่อลูกหนี้ที่ตนค้ำประกันในจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้อยู่ต่อโจทก์แต่ไม่เกินวงเงินค้ำประกัน หากการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ต้องงดไป โดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย ผู้ค้ำประกันก็จะต้องชดใช้หนี้ที่ตนค้ำประกันตามคำพิพากษาต่างๆ ที่ลูกหนี้ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบต่อโจทก์โดยตรง ยังไม่ต้องรับผิดชดใช้ แม้จะอ้างว่า ผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมก็ตาม ความเป็นหนี้อยู่จริงและจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้อยู่ต่อโจทก์ว่ามีอยู่จำนวนเท่าใดก็ต้องได้รับพิจารณาก่อน แต่เมื่อการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้งดไปโดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย ผู้ค้ำประกันก็จะกลับกลายมาเป็นผู้รับผิดชอบก่อนที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบ เมื่อการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้งดไปโดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย ศาลก็จะพิพากษาให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ โดยที่ไม่พิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ด้วย ซึ่งผู้ค้ำประกันอาจต้องรับผิดชอบยิ่งไปกว่าลูกหนี้ชั้นต้นที่ขอฟื้นฟูกิจการ ผู้ค้ำประกันที่ได้ชำระหนี้ให้โจทก์แทนลูกหนี้ไปตามคำพิพากษาย่อมมีสิทธิไต่เบี่ยเอาเงินคืนได้จากลูกหนี้ แต่เมื่อลูกหนี้อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ และพ้นกำหนดขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ผู้ค้ำประกันก็จะไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ได้ ผลร้ายก็จะตกแก่ผู้ค้ำประกัน

๓.๒ มาตรา ๓๐ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” ความเป็นลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ถือว่าเป็นความแตกต่างในเรื่อง “สถานะของบุคคล” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้ เมื่อบทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติให้ งดการพิจารณาในส่วนของผู้ค้ำประกัน ในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน ย่อมถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติเพราะบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นลูกหนี้ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาในคดีที่ตนถูกฟ้อง แต่อีกบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นผู้ค้ำประกัน ในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกันไม่ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาคดีในทำนองเดียวกัน การปฏิบัติที่ไม่เสมอภาคกันนี้ต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ จึงต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม จึงจะนำมาใช้บังคับมิได้

๓.๓ ศาลแพ่งพิจารณาแล้วเห็นว่า จำเลยที่ ๒, ๔ และ ๕ ได้แย้งว่าพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินั้น จึงมีคำสั่งให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และให้สำนักงานศาลยุติธรรมนำส่งคำร้องของจำเลยเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย สำนักงานศาลยุติธรรมจึงส่งคำร้องดังกล่าวมาตามหนังสือที่ ศย ๐๑๖/๐๓๕๓๘ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

๔. เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดฯ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๖

ข้อวินิจฉัย

พิจารณารายละเอียดคำร้องโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งดังกล่าวซึ่งศาลแพ่งส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัย ๒ ประเด็น คือ

ประเด็นแรก ความในมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่

จำเลยในคดีแพ่งดังกล่าวโต้แย้งว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ซึ่งมีความหมายว่า “ลูกหนี้” และ “ผู้ค้าประกัน” ซึ่งต้องรับผิดชอบ ในมูลหนี้เดียวกันและในคดีเดียวกันย่อมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอกันในกฎหมาย และต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ตามบทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ แต่ไม่ได้ให้งดการพิจารณาในส่วนของผู้ค้าประกัน ย่อมถือไม่ได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวของกฎหมายให้ความเสมอกันในระหว่างลูกหนี้และผู้ค้าประกัน กับถือไม่ได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้าประกันเท่าเทียมกัน บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง จึงต้องด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ที่จะนำบทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาใช้บังคับมิได้

พิจารณาแล้วได้ข้อยุติดังนี้

ผู้ค้าประกัน ซึ่งได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไถ่เบีย้อาจจากลูกหนี้เพื่อเงินต้นและดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายและเสียหายไปอย่างไรๆ เพราะการค้ำประกันนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ และสิทธิไถ่เบีย้อาจดังกล่าวก็ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๑๐๑ กล่าวคือ ผู้ค้าประกันมีสิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้สำหรับจำนวนที่ตนอาจต้องชำระให้กับ

เจ้าหนี้ตามสัญญาค้ำประกันและแม่ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการด้วยเหตุที่การฟื้นฟูกิจการได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือไม่สำเร็จตามแผน ผู้ค้ำประกันซึ่งได้รับอนุญาตให้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการก็ยังมีสิทธิดังกล่าวตามมาตรา ๕๐/๗๕ หรือแม่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ก็มีสิทธิตามมาตรา ๕๐/๗๗ คือยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๕๑ เพื่อดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๐๔ ถึงมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓

ในส่วนของเจ้าหนี้ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ คู่คุ้มครองสิทธิการได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ตามมาตรา ๕๐/๒๖ และมาตรา ๕๐/๒๗ ไว้แล้ว

ในส่วน of ลูกหนี้ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ได้มีการเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ที่สำคัญในหมวด ๓/๑ เริ่มตั้งแต่มาตรา ๕๐/๑ ถึงมาตรา ๕๐/๕๐ โดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๑๘ ก วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๑ เป็นบทบัญญัติในส่วนที่ว่าด้วยกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายในส่วนนี้ก็คือ “เนื่องจากบทบัญญัติบางมาตราของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะเมื่อลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราวอันควรได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากผู้ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการ แต่เนื่องจากมาตรา ๕๔ (๒) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ บัญญัติให้เจ้าหนี้ที่ยอมให้ลูกหนี้ก่อนขึ้นโดยรู้อยู่แล้วว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายอันเป็นเหตุให้ไม่มีสถาบันการเงิน หรือเอกชนรายใดยินยอมให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว ลูกหนี้จึงต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย ทั้งๆ ที่กิจการของลูกหนี้อยู่ในสภาพที่จะฟื้นฟูได้หากได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน สมควรที่จะมีบทบัญญัติคุ้มครองการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสได้ฟื้นฟูกิจการได้ ซึ่งจะช่วยเจ้าหนี้ให้มีโอกาสรับชำระหนี้อย่างเป็นธรรมด้วย อันจะเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจและการค้าของประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

ดังนั้นเมื่อพิจารณากฎหมายทั้งสองฉบับแล้วจะเห็นได้ว่า กฎหมายให้ความเสมอภาคกันระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน แม้มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จะห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายซึ่งเป็นผลให้เจ้าหนี้ต้องฟ้อง

ผู้ค้าประกันแต่ฝ่ายเดียว อันเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ตามที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ผู้ค้าประกันที่ได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แทนลูกหนี้ซึ่งมีสิทธิไต่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็ยังได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ด้วย โดยให้มีสิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้สำหรับจำนวนที่ตนได้ชำระให้กับเจ้าหนี้รวมทั้งดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายและเสียหายอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น และการให้ความคุ้มครองผู้ค้าประกันในการใช้สิทธิไต่เบี่ยเอาแก่ลูกหนี้ ซึ่งได้รับอนุญาตให้ชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการก็ยังคงมีอยู่ต่อไป แม้ภายหลังศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ด้วยเหตุที่การฟื้นฟูกิจการได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน หรือไม่สำเร็จตามแผน หรือแม้ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ ผู้ค้าประกันก็ยังมีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ หรือหากการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เป็นผลสำเร็จลูกหนี้ก็จะกลับมามีความสามารถชำระหนี้ได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้ และผู้ค้าประกันอย่างเสมอกัน

จึงเห็นว่า มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม หรือไม่

ตามที่จำเลยในคดีแพ่งดังกล่าวร้องต่อศาลแพ่งโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ “งดพิจารณา” ในส่วนของ “ลูกหนี้” แต่ไม่บัญญัติให้ “งดพิจารณา” ในส่วนของผู้ค้าประกันในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้อันเดียวกัน ถือว่าเป็น “การเลือกปฏิบัติ” โดยพิจารณาคดีทำนองเดียวกันโดยไม่เสมอภาคกันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม จึงนำมาใช้บังคับผู้ร้องมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

พิจารณาแล้วเห็นได้ว่า การร้องขอให้ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการของบุคคลใด บุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๓ ซึ่งผู้ค้าประกันถ้าไม่เข้าข่ายคุณสมบัติบุคคลที่จะร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการได้ ก็ย่อมไม่ได้รับการงดพิจารณาในคดีนั้น ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ด้วย แต่หากผู้ค้าประกันเข้าข่ายคุณสมบัติดังกล่าว ก็ย่อมได้รับการงดพิจารณาด้วยเช่นกัน ดังนั้น จึงเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ และไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓
มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔/๒๕๕๖

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ศาลแพ่งส่งคำร้องของผู้ร้อง ซึ่งเป็นจำเลยที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๕ ในคดีหมายเลขดำที่ ฐ. ๑๕๖๖๗/๒๕๕๑ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ โดยผู้ร้องยื่นคำร้องว่า

ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ ฟ้อง บริษัท มิวเร็กซ์ จำกัด นายสุริยะ อุบัติศฤงศ์ นายเจริ อุบัติศฤงศ์ นายยาสีโอะ มิวระ นางสาวทวีศรี อุบัติศฤงศ์ และบริษัท บลูแคนยอน พรอพเพอร์ตี้ จำกัด เป็นจำเลยที่ ๑-๖ ต่อศาลแพ่ง โดยโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้กู้และผู้ก่อหนี้จำเลยที่ ๒-๖ ในฐานะผู้ค้ำประกัน เพื่อให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ขายลดตัวสัญญา ใช้เงิน ค้ำประกัน และจำนองฯ ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง เพื่อขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้ ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งว่า เนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ แล้ว ทำให้ศาลต้องงดการพิจารณาในส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงให้จำหน่ายคดีชั่วคราวสำหรับจำเลยที่ ๑ ส่วนจำเลยอื่น โจทก์ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป จึงอนุญาตให้เลื่อนไปนัดสืบพยานโจทก์ต่อ ผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๕ เห็นว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม จะนำมาใช้บังคับไม่ได้ จึงขอให้ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๕๐/๑๒ บัญญัติว่า ภายใต้บังคับมาตรา ๕๐/๑๓ และมาตรา ๕๐/๑๔ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตามความในหมวดนี้

(๑) ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ถ้ามีการฟ้องหรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้

.....ฯลฯ.....

(๔) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้ อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใดถ้าศาลเห็นเอง หรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอกการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว”

จึงมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยเบื้องต้นว่า คำร้องของผู้ร้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่ ซึ่งมาตรา ๒๖๔ วรรคแรก วางหลักเกณฑ์ไว้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาได้จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้คือ

๑. เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี
๒. ศาลหรือคู่ความเห็นว่าบทบัญญัตินั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และ
๓. ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น

ปรากฏว่าผู้ร้องเป็นคู่ความเพราะเป็นจำเลยที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๕ ดังนั้นจึงมีปัญหาเพียงว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลแพ่งจะต้องใช้บังคับแก่คดีนี้หรือไม่

คดีนี้ ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) โจทก์ ฟ้องจำเลยทั้งหก เป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลางเพื่อขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ และศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้ ซึ่งพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ใ้ห้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น” ศาลแพ่งจึงอาศัยพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) สั่งจำหน่ายคดีสำหรับจำเลยที่ ๑ จะเห็นได้ว่าการที่ศาลแพ่งใช้มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะจำเลยที่ ๑ ออกจากสารบบคดี เป็นการที่ศาลแพ่งใช้กฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดีที่ผู้ร้องถูกฟ้องเป็นจำเลยอยู่ด้วยแล้ว ดังนั้น คำร้องของผู้ร้องจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญต้องรับข้อโต้แย้งของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วน of ลูกหนี้ แต่ไม่ได้ให้งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้าประกัน จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ให้ความเสมอภาคระหว่างลูกหนี้กับผู้ค้าประกัน และไม่ให้ความคุ้มครองลูกหนี้ และผู้ค้าประกันอย่างเท่าเทียมกันรวมทั้งถือว่า เป็นการเลือกปฏิบัติในเรื่องสถานะของบุคคล บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ให้นุ้บุคคลมีความเสมอกันใ้กฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ประกอบกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกันจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ เป็นบทบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์ให้ความคุ้มครองการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เพราะหากไม่มีบทบัญญัติดังกล่าวลูกหนี้ซึ่งมีหนี้สินล้นพ้นตัว ย่อมไม่มีโอกาสที่จะได้รับการฟื้นฟูกิจการ เพราะบรรดาเจ้าหนี้ต่างก็จะใช้สิทธิของตน จนอาจเป็นผลให้ไม่มีทรัพย์สินเหลือพอที่จะดำเนินการฟื้นฟูกิจการ จึงจำเป็นต้องห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในส่วนของนิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้ และผู้ค้ำประกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิฟ้องคดีเพื่อให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ตามสัญญาค้ำประกัน เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ผู้ค้ำประกันก็มีสิทธิยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้และของตนเองขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ ซึ่งหากผู้ค้ำประกันต้องชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันย่อมมีสิทธิที่จะไล่เบียดเอาจากลูกหนี้ เพื่อคืนเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายและเสียหายไปอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น และสิทธิไล่เบียดดังกล่าวของผู้ค้ำประกัน ก็ได้รับความคุ้มครองตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๑๐๑ กล่าวคือผู้ค้ำประกันมีสิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจต้องชำระให้กับเจ้าหนี้ตามสัญญาค้ำประกัน และแม้ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการเพราะเหตุการณ์ฟื้นฟูกิจการได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือไม่สำเร็จตามแผน ผู้ค้ำประกันซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ก็ยังมีสิทธิดังกล่าวตามมาตรา ๕๐/๗๕ หรือแม้ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ก็มีสิทธิตามมาตรา ๕๐/๗๗ คือยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๕๑ เพื่อดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๐๔ ถึงมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ดังนั้นเมื่อพิจารณากฎหมายทั้งสองฉบับ จะเห็นได้ว่ากฎหมายให้ความเสมอภาคกันในระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน และแม้มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จะห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ซึ่งเป็นผลให้เจ้าหนี้ต้องฟ้องผู้ค้ำประกันแต่ฝ่ายเดียว อันเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ผู้ค้ำประกัน

ซึ่งได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้ และมีสิทธิไต่เบี่ยลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็ยังได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ให้มีสิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ สำหรับจำนวนที่ตนได้ชำระให้กับเจ้าหนี้รวมทั้งดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายและเสียหายไปอย่างไร ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น และการให้ความคุ้มครองสิทธิไต่เบี่ยซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟู กิจการก็ยังคงมีอยู่ต่อไป แม้ภายหลังศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการเพราะเหตุการฟื้นฟูกิจการได้ ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือไม่สำเร็จตามแผน หรือแม้ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ของลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันก็ยังมีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลา ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ หรือหากการฟื้นฟูกิจการของ ลูกหนี้เป็นผลสำเร็จ ลูกหนี้ก็จะกลับมามีความสามารถชำระหนี้ได้อันจะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้และ ผู้ค้ำประกันอย่างเสมอกัน ดังนั้น มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม บัญญัติ เรื่องการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็น ทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ การกระทำที่ถือว่าเป็นการเลือก ปฏิบัตินั้น ได้แก่ การปฏิบัติที่แตกต่างกันต่อบุคคลที่มีฐานะหรือข้อเท็จจริงที่เหมือนกันเมื่อพิจารณา ข้อเท็จจริงของลูกหนี้กับผู้ค้ำประกัน หรือคู่ความร่วมมือในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน จะเห็นได้ว่า การที่จะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการของบุคคลใด บุคคลนั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๓ เพราะหากขาดคุณสมบัติเพียงข้อใดข้อหนึ่งศาลก็จะมีคำสั่ง ให้อยกคำร้องขอตามมาตรา ๕๐/๑๐ เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องจึงเห็นได้ว่า ผู้ค้ำประกันหรือ คู่ความร่วมมือในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกันมิได้มีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐/๓ จึงต้องถือว่าผู้ค้ำประกันหรือคู่ความร่วมมือฯ มีข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันกับลูกหนี้ หรือคู่ความร่วมมือที่ศาล มีคำสั่งให้รับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ และงดการพิจารณาคดีของบุคคลเหล่านั้น ดังนั้น การที่ศาลงด การพิจารณาคดีของลูกหนี้ หรือคู่ความร่วมมือฯ โดยมีใ้งดการพิจารณาคดีของผู้ค้ำประกัน หรือคู่ความร่วมมือฯ คนอื่น โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔/๒๕๕๖

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ร. ๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ด้วยศาลแพ่งได้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ร. ๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

สรุปข้อเท็จจริง ได้ความดังนี้

๑. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ฟ้อง บริษัท มิวเร็กซ์ จำกัด ที่ ๑ นายสุริยะ อุบัติศฤงค์ ที่ ๒ นายเจริ อุบัติศฤงค์ ที่ ๓ นายยาสีโอะ มิวรา ที่ ๔ นางสาวทวิศรี อุบัติศฤงค์ ที่ ๕ และบริษัท บลูแคนยอนพรอพเพอร์ตี้ จำกัด ที่ ๖ เป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ร. ๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ โดยฟ้องจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้กู้ยืม และจำเลยที่ ๒ - ๖ ในฐานะผู้ค้ำประกัน เพื่อให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ขายลดตัวสัญญาใช้เงิน บังคับจำนองและค้ำประกัน ฯลฯ รวมเป็นเงิน ๒,๕๕๕,๔๘๓,๘๗๓.๑๕ บาท

ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง เพื่อขอฟื้นฟูกิจการจำเลยที่ ๑ และศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการจำเลยที่ ๑ ได้ ซึ่งต่อมาในวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ ศาลแพ่งได้มีคำสั่งให้งดการพิจารณาคดีในส่วนของจำเลยที่ ๑ และให้จำหน่ายคดีชั่วคราวสำหรับจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน เนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ แล้ว ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ส่วนจำเลยอื่นๆ นั้น คงให้มีการดำเนินการต่อไป แต่ให้เลื่อนไปนัดสืบพยานโจทก์ต่อ เนื่องจากโจทก์ประสงค์จะดำเนินคดีจำเลยอื่นๆ ต่อไป

๒. จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ได้ให้การโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยมีเหตุผล ดังนี้

๒.๑ การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ลูกหนี้และผู้ค้าประกันซึ่งต้องรับผิดชอบหนี้เดียวกันจึงต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันและเสมอกันในกฎหมาย ดังนั้น การที่ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ แต่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้าประกัน ย่อมถือไม่ได้ว่าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวให้ความเสมอภาคกันในระหว่างลูกหนี้และผู้ค้าประกัน และถือไม่ได้ว่าให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้าประกันอย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจากผู้ค้าประกันเป็นเพียงบุคคลที่รับผิดชอบแทนลูกหนี้เมื่อลูกหนี้ไม่ยอมชำระหนี้เท่านั้นโดยรับผิดชอบไม่เกินวงเงินที่ตนค้าประกัน หากการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ต้องงดไป แต่ไม่งดในส่วนของผู้ค้าประกัน ผู้ค้าประกันก็จะต้องชดใช้หนี้ที่ตนค้าประกันตามคำพิพากษาทั้งที่ลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์โดยตรงกลับได้รับประโยชน์ที่ยังไม่ต้องรับผิดชอบ อันทำให้ผู้ค้าประกันอาจต้องรับผิดชอบยิ่งไปกว่าลูกหนี้ชั้นต้นที่ขอฟื้นฟูกิจการ และเมื่อผู้ค้าประกันใช้หนี้ไปแล้วก็ยังไม่สามารถไถ่เบียเอาเงินคืนจากลูกหนี้ซึ่งอยู่ในระหว่างฟื้นฟูกิจการ ซึ่งทำให้ผู้ค้าประกันได้รับผลร้ายได้ ดังนั้น การที่ลูกหนี้และผู้ค้าประกันไม่มีความเสมอภาคและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างไม่เท่าเทียมกัน เพราะเหตุที่ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติไว้ บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

๒.๒ การที่มาตรา ๓๐ วรรคสาม แห่งรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” นั้น ลูกหนี้และผู้ค้าประกันซึ่งมีความแตกต่างในสถานะของบุคคลได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันในกรณีนี้ เพราะมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ แต่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้าประกันในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน ย่อมถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติเพราะบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นลูกหนี้ได้รับการปฏิบัติโดยการงดพิจารณาในคดีที่ตนถูกฟ้อง แต่อีกบุคคลหนึ่งในสถานะผู้ค้าประกันในคดีเดียวกันไม่ได้รับการงด

การพิจารณาคดี จึงเป็นการปฏิบัติที่ไม่เสมอภาคและไม่เท่าเทียมกัน มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ จึงต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ แห่งรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสาม แห่งรัฐธรรมนูญ จึงนำมาใช้บังคับมิได้

๓. ศาลแพ่งพิจารณาแล้วเห็นว่า จำเลยที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๕ โต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงมีคำสั่งให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและให้สำนักงานศาลยุติธรรมนำส่งคำร้องของจำเลยเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย สำนักงานศาลยุติธรรมจึงส่งคำร้องดังกล่าวมาตามหนังสือที่ ศย ๐๑๖/๐๓๕๓๘ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

๔. ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ และแจ้งให้สำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อแจ้งให้ศาลแพ่งทราบต่อไป

๕. พิเคราะห์แล้ว มีประเด็นตามข้อโต้แย้งของจำเลยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่ ซึ่งมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓

มาตรา ๕๐/๓ บัญญัติว่า “เมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว และเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่ว่าหนี้สินนั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ถ้ามีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ บุคคลตามมาตรา ๕๐/๔ อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการได้”

มาตรา ๕๐/๑๒ “ภายใต้บังคับมาตรา ๕๐/๑๓ และมาตรา ๕๐/๑๔ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตามความในหมวดนี้

(๑) ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ ถ้ามีการฟ้องหรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้

.....

(๔) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้ อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งนั้นนั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาล มีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอ ข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ใ้ังดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่ง เป็นอย่างอื่น”

อย่างไรก็ตามก่อนที่จะพิจารณาวาทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น จำต้องพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง หรือไม่

มาตรา ๒๖๔ แห่งรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่ คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณา พิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

พิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือไม่ตามมาตรา ๒๖๔ นั้นเนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญมีเขต อำนาจเฉพาะเจาะจง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจวินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญ โดยจำกัดเฉพาะในกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดีนั้นเท่านั้น ซึ่งคำว่ากฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดีนั้น หมายถึง กฎหมายใดๆ ที่ศาลต้องนำไปใช้ในการตัดสินหรือ ใช้บังคับกับคดีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ยื่นคำร้องหรือโต้แย้งว่าบทบัญญัตินั้นขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ หากไม่ใช้บทบัญญัตินั้นแล้ว จะทำให้ผลของคำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไปหรือเป็น บทบัญญัติที่ศาลจะต้องใช้บังคับก่อนที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดี ไม่ว่าจะเป็ผลดีหรือผลร้ายต่อ คู่ความดังกล่าวก็ได้ ดังนั้น มาตรา ๒๖๔ จึงไม่ใช้กับกรณีที่ศาลไม่ได้ใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น บังคับแก่คดี

ในคดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ และต่อมาจำเลยที่ ๑ ถูกฟื้นฟูกิจการ ซึ่งศาลต้องงดการพิจารณา คดีแพ่งและจำหน่ายคดีชั่วคราวในส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ส่วนจำเลยอื่นๆ นั้นมีการดำเนินคดีแพ่งต่อไป เพราะจำเลยอื่นๆ ไม่ได้รับ ประโยชน์จากการที่จำเลยที่ ๑ ถูกฟื้นฟูกิจการ เนื่องจากจำเลยเหล่านั้นไม่ได้ถูกฟื้นฟูกิจการ จึงไม่ได้ นำบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ไปใช้กับจำเลยอื่นๆ ด้วย บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ จึงไม่ใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ที่ใช้บังคับแก่จำเลยอื่นๆ เพราะไม่มีการนำบทบัญญัติดังกล่าวไปใช้แก่จำเลยเหล่านั้นแต่อย่างใด จำเลยเหล่านั้นจะอ้างว่าไม่เป็นธรรมต่อตนในการไม่นำบทบัญญัติดังกล่าวไปใช้บังคับจึงทำให้ตนไม่ได้ถูกงดการพิจารณาคดีในระหว่างที่จำเลยที่ ๑ ถูกฟื้นฟูกิจการ และทำให้บทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับไม่ได้ นั้น เพราะบทบัญญัติดังกล่าวไม่ใช่บทบัญญัติที่ศาลใช้บังคับแก่คดีในส่วนที่ฟ้องจำเลยที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๕ และก็ไม่ได้ใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีของจำเลยเหล่านั้นแต่อย่างใด

ดังนั้น คดีนี้เมื่อศาลไม่ได้ใช้บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ บังคับแก่คดี กรณีไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ดังนั้น ประเด็นที่ว่า บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่ จึงไม่จำต้องวินิจฉัย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อมร รัชศาสตร์ ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔/๒๕๕๖

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลแพ่งสงเคราะห์เห็นของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ร. ๑๕๖๖๗/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

สรุปข้อเท็จจริง

๑. เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ฟ้องบริษัท มิวเร็กซ์ จำกัด จำเลยที่ ๑ นายสุริยะ อุบัติศฤงศ์ จำเลยที่ ๒ นายเจริ อุบัติศฤงศ์ จำเลยที่ ๓ นายยาสีโอะ มิวระ จำเลยที่ ๔ นางสาวทวีศรี อุบัติศฤงศ์ จำเลยที่ ๕ บริษัท บลูแคนยอนพรอพเพอร์ตี้ จำกัด จำเลยที่ ๖ เป็นจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ร. ๑๕๖๖๗/๒๕๕๑ ฐานความผิดกู้เบิกเงินเกินบัญชี กู้ยืม ขาดลด ตัวสัญญาใช้เงิน ค้ำประกัน บังคับจำนอง เป็นจำนวนเงิน ๒,๕๕๕,๔๕๓,๘๓๓.๑๕ บาท

๒. เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๒ และจำเลยที่ ๕ ได้ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่ง ขอให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย สรุปได้ดังนี้

๒.๑) โจทก์ได้ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลางเพื่อฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้ และต่อมาศาลแพ่งมีคำสั่งว่า เนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ ทำให้ศาลต้องงดการพิจารณาให้ส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงให้จำหน่ายคดีชั่วคราวสำหรับจำเลยที่ ๑ ส่วนจำเลยอื่นให้เลื่อนไปนัดสืบพยานโจทก์

๒.๒) จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ เห็นว่าการที่ศาลแพ่งงดการพิจารณาไว้เฉพาะลูกหนี้ที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ตามมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ โดยไม่รวมถึงผู้ค้ำประกันของลูกหนี้ด้วย เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง วรรคสาม ดังนี้

(๑) รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ซึ่งหมายความว่า “ลูกหนี้” และ “ผู้ค้ำประกัน” ซึ่งต้องรับผิดชอบในมูลหนี้เดียวกันและในคดีเดียวกันย่อมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอกันในกฎหมาย และต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การที่มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่ได้บัญญัติให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้เกิดผลกระทบในทางที่ทำให้เกิดความเสียหายทั้งต่อระบบกฎหมายและสิทธิของบุคคลเป็นอย่างยิ่ง

(๒) การที่บทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ บัญญัติให้ “งดการพิจารณา” ในส่วนของ “ลูกหนี้” แต่ไม่ได้บัญญัติให้ “งดการพิจารณา” ในส่วนของ “ผู้ค้ำประกัน” ในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน ย่อมถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคสาม

ประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา

สำนักงานศาลยุติธรรมมีหนังสือที่ ศย ๐๑๖/๐๓๕๓๘ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ถึงศาลรัฐธรรมนูญขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม
๒. พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๐/๔๒
๓. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๐ มาตรา ๖๘๖ มาตรา ๖๘๘ มาตรา ๖๕๓ และมาตรา ๖๕๔

ข้อพิจารณา

๑. ประเด็นของคำร้อง

กรณีนี้ผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ในศาลแพ่งที่ถูกโจทก์ คือ ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) ฟ้องในฐานะเป็นผู้ค้ำประกันลูกหนี้ของธนาคารฯ แต่เมื่อศาลล้มละลายกลางได้ให้จำเลยที่ ๑ ฟ้นฟูกิจการได้ ก็มีผลให้ศาลแพ่งต้องงดการพิจารณาเฉพาะลูกหนี้ คือ จำเลยที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แต่มีได้

งดการพิจารณาผู้ค้าประกัน ซึ่งเป็นจำเลยที่ ๒ ถึงจำเลยที่ ๖ ผู้ร้องเห็นว่า มาตราดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

สรุปได้ว่า ผู้ร้องได้จำกัดการร้องมาเพียงมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ เท่านั้นว่าจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่ การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ จึงอาจพิจารณาอย่างแคบ และเป็นการพิจารณาในแง่กฎหมายเท่านั้น ไม่มีข้อเท็จจริงมาเกี่ยวข้องด้วย เพราะเป็นหน้าที่ของศาลแพ่งจะพิจารณาคดีที่สั่งงดการพิจารณาไว้ต่อไป หลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว

ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่ต้องพิจารณาประเด็นอื่นๆ ที่พัวพันไปถึงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นอกจากบางมาตราที่เกี่ยวข้องอย่างมากเท่านั้น เช่น ศาลรัฐธรรมนูญไม่ต้องพิจารณาว่าผู้ค้าประกันมีหน้าที่ต่อเจ้าหนี้อย่างไร เมื่อลูกหนี้ผิดนัดต่อเจ้าหนี้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๖)

ในทำนองเดียวกันศาลรัฐธรรมนูญสามารถยอมรับสิทธิของผู้ค้าประกัน ซึ่งได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้แล้วมีสิทธิไต่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓) และผู้ค้าประกันมีสิทธิยกข้อต่อสู้ของตน และของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้กับเจ้าหนี้ได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔)

ประเด็นเดียวที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณา คือ ทำไม พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงทำให้ลูกหนี้ที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอ (ทำแผนฟื้นฟู) ไว้เพื่อพิจารณาจนครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผนฯ ไม่ถูกบังคับให้ชำระหนี้ได้ แต่ผู้ค้าประกันอาจถูกเจ้าหนี้บังคับให้ชำระหนี้ได้

๒. พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ เป็นกฎหมายยกเว้นหลักการและมาตรการของกฎหมายแพ่งทั่วไป ในขณะที่เดียวกันพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ และ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๒ ก็เป็นกฎหมายที่ยกเว้นพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ด้วย เพราะได้บัญญัติขึ้นเป็นหมวดใหม่ เรียกว่า หมวด ๓/๑ กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ด้วยการกำหนดหลักการ และมาตรการใหม่ ตั้งแต่มาตรา ๕๐/๑ ถึงมาตรา ๕๐/๕๐ คือ มีเนื้อหาโดยละเอียดรวมกันถึง ๕๐ มาตรา

ดังนั้น เมื่อเจ้าหนี้-ลูกหนี้ ระงับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ แล้ว ก็ควรดำเนินการตามมาตรการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไปโดยตลอด ไม่ควรต้องกลับไปพัวพันกับพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สลับไปสลับมาให้เกิดความสับสนไม่เป็นธรรมต่อผู้เกี่ยวข้อง

๓. ลูกหนี้มีหน้าที่ต่อเจ้าหนี้ก่อนผู้ค้ำประกัน เพราะลูกหนี้เป็นผู้ขอกู้เงินกับเจ้าหนี้โดยตรง เจ้าหนี้จึงมีสิทธิให้ลูกหนี้ชำระหนี้ เมื่อถึงกำหนดชำระหรือเป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญา

แต่ถ้าลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันจึงมีข้อผูกพันต้องชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๐ และเจ้าหนี้ชอบที่จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้ทันที (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๖) และเมื่อเจ้าหนี้ทวงถามผู้ค้ำประกันจะขอให้ลูกหนี้ชำระก่อนก็ได้ เว้นแต่ลูกหนี้จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายเสียแล้ว (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๘) ทั้งหมดนี้แสดงว่าลูกหนี้มีภาระหน้าที่ต้องชำระหนี้ก่อนผู้ค้ำประกัน

๔. ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ลูกหนี้ยังไม่ต้องชำระหนี้ และยังไม่ทราบจำนวนหนี้ ตามกฎหมายล้มละลาย มาตรา ๕๐/๕๒ กำหนดให้แผนฟื้นฟูประกอบด้วยรายการต่างๆ ที่สำคัญคือ

“(๓) หลักการและวิธีการฟื้นฟูกิจการ

(ก) ขั้นตอนของการฟื้นฟูกิจการ

(ข) การชำระหนี้ การยึดกำหนดเวลาชำระหนี้ การลดจำนวนหนี้ลง และการจัดกลุ่ม

เจ้าหนี้.....

(๔) การไถ่ถอนหลักประกันในกรณีที่มีเจ้าหนี้มีประกัน และความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน”

จึงเห็นได้ว่า ลูกหนี้อาจ

๑) มีหนี้ลดลง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ยังไม่ทราบจำนวนหนี้แน่นอน

๒) อาจยึดกำหนดเวลาชำระหนี้ นั่นคือ กำหนดชำระหนี้เดิมไม่มีผลบังคับต่อไป

๓) อาจเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน

ดังนั้น ผู้ค้ำประกันจึงไม่ควรถูกบังคับให้ใช้หนี้แทนลูกหนี้เมื่อหนี้ครบกำหนดชำระ ตามสัญญาเดิมเพราะจะต้องเป็นไปตามแผนการฟื้นฟู ซึ่งเท่ากับมีการเปลี่ยนแปลงสัญญาหนี้เดิมว่า ยังไม่ถึงกำหนดชำระ และยังไม่ทราบจำนวนหนี้แน่นอน ฉะนั้น

๑) ผู้ค้ำประกันไม่ควรถูกบังคับให้ใช้หนี้ตามมูลหนี้เดิม เพราะจะมีการเปลี่ยนแปลงมูลหนี้ใหม่ได้

๒) ผู้ค้ำประกันไม่ควรถูกบังคับให้ชำระหนี้ตามกำหนดในสัญญาเดิม เพราะจะมีการยึดกำหนดเวลาชำระหนี้ใหม่

๓) ผู้ค้ำประกันอาจถูกเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบ

ฉะนั้นผู้ค้ำประกัน จึงไม่ควรถูกเจ้าหนี้ดำเนินการบังคับให้ชำระหนี้ในระหว่างที่อยู่ในช่วงการฟื้นฟูกิจการ และตามเหตุอื่นๆ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔)

๕. การให้ผู้ค้ำประกันชำระก่อนโดยอ้างว่ามีสิทธิไล่เบียดเบียนน่าจะถูกต้อง แม้กฎหมายแพ่งจะให้สิทธิผู้ค้ำประกันมีสิทธิไล่เบียดจากลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ ได้ แต่จะมีปัญหาตามมามาก เช่น

๑) ถ้าผู้ค้ำประกันยอมชำระหนี้ตามยอดเดิม ซึ่งมากกว่ายอดที่ลูกหนี้ตกลงจ่ายตามแผนฟื้นฟูผู้ค้ำประกันจะเรียกคืนได้อย่างไร เพราะลูกหนี้ก็จะโต้เถียงได้โดยยกตัวหนี้ใหม่ตามแผนฟื้นฟูมาสู้

๒) ผู้ค้ำประกันจะเริ่มเรียกร้องไล่เบียดจากลูกหนี้ที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูได้เมื่อใด เพราะยังอยู่ในระหว่างการฟื้นฟู

๓) ถ้าลูกหนี้ฟื้นฟูไม่สำเร็จจนถึงฟ้องล้มละลาย ทั้งเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกันที่ไล่เบียดอยู่ก็จะเรียกร้องให้ชำระเงินจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่ ฉะนั้น ผู้ค้ำประกันจะได้รับส่วนแบ่งมาน้อยกว่าที่ตนชำระให้แก่เจ้าหนี้ไปก่อนแล้วเป็นอันมาก

ดังนั้น ผู้ค้ำประกันจึงไม่ควรถูกบังคับให้ใช้หนี้ก่อนลูกหนี้

๖. การให้ผู้ค้ำประกันมีสิทธิขอกู้ต่อผู้ของตนเองและลูกหนี้ขึ้นต่อผู้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ เป็นการให้สิทธิที่เลื่อนลอย เพราะศาลอาจไม่รับฟังก็ได้ ดังที่ปรากฏในกรณีนี้เมื่อผู้ค้ำประกันต่อสู้ว่ายังไม่ควรบังคับให้พวกตนต้องชำระหนี้ในเมื่อศาลสั่งจำหน่ายคดีของลูกหนี้ไว้ชั่วคราว ศาลก็ได้สั่งให้จำหน่ายคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันแต่อย่างใด

๗. ความหมายของคำว่าลูกหนี้ประเภทต่างๆ และความรับผิดชอบ

สำหรับความหมายของคำว่าลูกหนี้และลูกหนี้ร่วมกัน พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๕๓) อธิบาย “ลูกหนี้” ว่า “บุคคลผู้มีหนี้กับบุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งเรียกว่าเจ้าหนี้” ส่วน “ลูกหนี้ร่วมกัน ลูกหนี้ร่วม” คือ “บุคคลหลายคน ซึ่งต้องทำการชำระหนี้ โดยทำนองซึ่งแต่ละคนจำต้องชำระหนี้โดยสิ้นเชิง” และ “ลูกหนี้ชั้นต้น” คือ “ลูกหนี้ในมูลหนี้ประธาน” สำหรับคำว่า “ค้ำประกัน” ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายของคำนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๐ คือ “สัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ค้ำประกันผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่งเพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้” นอกจากนี้ มาตรา ๖๕๒ วรรคสอง ได้ยืนยันว่า “ถ้าบุคคลหลายคนยอมตนเข้าเป็นผู้ค้ำประกันในหนี้รายเดียวกันไซ้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันเหล่านั้น มีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกันแม้อาจจะมีได้เข้ารับค้ำประกันรวมกัน”

ดังนั้น ผู้ค้าประกันทุกคนซึ่งกลายเป็นลูกหนี้ร่วม จึงเป็นลูกหนี้ประเภทหนึ่งที่มีฐานะเท่า
ลูกหนี้ชั้นต้น เพราะต้องชำระหนี้โดยสิ้นเชิงแก่เจ้าหนี้ ฉะนั้นต้องมีสิทธิและหน้าที่เท่าเทียมกัน

ฉะนั้น คำว่า “ลูกหนี้” ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔)
จึงควรรวมถึงผู้ค้าประกันทุกคน ซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมด้วย ถ้าศาลทุกศาลและประชาชนมีความเข้าใจเช่นนี้
พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ก็เป็นอันใช้ได้ แต่ถ้าไม่เข้าใจตรงกัน
ศาลรัฐธรรมนูญก็ต้องวินิจฉัยให้ชัดเจนว่าจะรวมผู้ค้าประกันซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมด้วย หรือไม่ ไปด้วย ตาม
พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) เอง มิฉะนั้นก็จะทำให้ลูกหนี้
(ชั้นต้น) และลูกหนี้ร่วม (ผู้ค้าประกัน) ซึ่งเป็นลูกหนี้เหมือนกันไม่ได้รับความคุ้มครองเสมอภาคกัน
และโดยเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม
ให้การคุ้มครองไว้

คำวินิจฉัย

โดยที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๒ ถือว่า ผู้ค้าประกันหลายคนมีความ
รับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔)
บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่ง...และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย...” ในกรณีที่ศาล
มีคำสั่งให้ลูกหนี้ทำแผนฟื้นฟู ซึ่งจะกำหนดเวลาชำระหนี้ กำหนดจำนวนหนี้ และความรับผิดชอบ
ผู้ค้าประกันใหม่ จึงต้องคุ้มครองผู้ค้าประกัน ซึ่งมีฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมด้วย การพิจารณาดำเนินคดีต่อ
ผู้ค้าประกันต่อไปในระหว่างที่งดการพิจารณาหนี้ของลูกหนี้จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายอรรถ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔/๒๕๔๖

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๖

เรื่อง ศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ฐ. ๑๕๖๖๗/๒๕๔๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และวรรคสาม)

ข้อเท็จจริงได้ความว่า ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ ยื่นคำฟ้องบริษัท มิวเร็กซ์ จำกัด เป็นจำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้กู้ยืม นายสุริยะ อุบัติศฤงศ์ ผู้ร้องเป็นจำเลยที่ ๒ นายเจริ อุบัติศฤงศ์ เป็นจำเลยที่ ๓ นายยาสีโอะ มิวระ ผู้ร้องเป็นจำเลยที่ ๔ นางสาวทวิศรี อุบัติศฤงศ์ ผู้ร้องเป็นจำเลยที่ ๕ และบริษัท บลูแคนยอนพรอพเพอร์ตี้ จำกัด เป็นจำเลยที่ ๖ ในฐานะผู้ค้ำประกัน เพื่อให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ขยายลดตัวสัญญาใช้เงิน ค้ำประกัน บังคับจำนองฯ รวมเป็นเงิน จำนวน ๒,๕๕๕,๔๘๓,๘๗๓.๑๕ บาท ปรากฏตามคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ฐ. ๑๕๖๖๗/๒๕๔๑ ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง เพื่อขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ ศาลล้มละลายกลาง มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการได้ และต่อมาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๔ ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งว่า เนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ แล้ว ทำให้ศาลต้องงดการพิจารณาในส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงให้จำหน่ายคดี สำหรับจำเลยที่ ๑ ชั่วคราว ส่วนจำเลยอื่นเนื่องจากโจทก์ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป จึงให้เลื่อนไปนัดสืบพยานโจทก์ต่อ

ผู้ร้องยื่นคำโต้แย้งต่อศาลแพ่งอ้างเหตุผลว่า ตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ซึ่งมีความหมายว่าลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ซึ่งต้องรับผิดชอบหนี้เหมือนกันและในคดีเดียวกันย่อมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอกันในกฎหมาย และต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน แต่บทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกัน แต่ไม่ได้ให้งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันยอมถือไม่ได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวของกฎหมายให้ความเสมอกันในระหว่างลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน กับถือไม่ได้ด้วยว่า บทบัญญัติดังกล่าวให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน

เท่าเทียมกัน เนื่องจากผู้ค้ำประกันเป็นเพียงบุคคลที่สมัครใจเข้ารับผิดชอบชดใช้เงินแทนเมื่อลูกหนี้ที่ตนค้ำประกันในจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้อยู่ต่อโจทก์แต่ไม่เกินวงเงินค้ำประกัน หากการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ต้องงดไป โดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย ผู้ค้ำประกันก็ต้องชดใช้หนี้ที่ตนค้ำประกันตามคำพิพากษาทั้งๆ ที่ลูกหนี้เป็นผู้รับผิดชอบต่อโจทก์โดยตรง แต่เมื่อการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้งดไปโดยที่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้ำประกันด้วย ผู้ค้ำประกันกลับกลายมาเป็นผู้รับผิดชอบก่อนที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบ ศาลก็จะพิพากษาให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ โดยที่ไม่พิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ด้วย ซึ่งผู้ค้ำประกันอาจต้องรับผิดชอบยิ่งไปกว่าลูกหนี้ชั้นต้นที่ขอฟื้นฟูกิจการผู้ค้ำประกันที่ได้ชำระหนี้ให้โจทก์แทนลูกหนี้ไปตามคำพิพากษาย่อมมีสิทธิไต่เบี่ยเอาเงินคืนได้จากลูกหนี้ แต่เมื่อลูกหนี้อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการและพ้นกำหนดขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ผู้ค้ำประกันก็จะไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ได้ ผลร้ายก็จะตกแก่ผู้ค้ำประกัน การที่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่มีความเสมอภาคและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไม่เท่าเทียมกัน ด้วยเหตุเพราะพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติไว้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

มาตรา ๓๐ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” ความเป็นลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน ถือว่าเป็นความแตกต่างในเรื่อง “สถานะของบุคคล” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้ เมื่อบทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติให้งดการพิจารณาในส่วนของลูกหนี้ ในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน ย่อมถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติเพราะบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นลูกหนี้ได้รับการปฏิบัติโดยการงดพิจารณาในคดีที่ตนถูกฟ้อง แต่อีกบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นผู้ค้ำประกันในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกันไม่ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาคดีในทำนองเดียวกัน การปฏิบัติที่ไม่เสมอภาคกันนี้ต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ จึงขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม ใช้บังคับมิได้

ศาลแพ่งพิจารณาแล้ว ที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ต้องด้วยมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญเพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม จึงนำมาใช้บังคับไม่ได้ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณี

เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว แล้วให้ส่งคำโต้แย้งตามทางการ เพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและแจ้งให้สำนักงานศาลยุติธรรมแจ้งให้ศาลแพ่งทราบ

คดีมีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๓ บัญญัติว่า “เมื่อลูกหนี้ มีหนี้สินล้นพ้นตัว และเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่า สิบล้านบาท ไม่ว่าจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ถ้ามีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ บุคคลตามมาตรา ๕๐/๔ อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการได้”

องค์ประกอบที่สำคัญของมาตราดังกล่าว คือ ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ เนื่องจากมีทรัพย์สินน้อยกว่าหนี้สิน เป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท มีเหตุอันสมควรในการฟื้นฟูกิจการ เช่น กิจการมีพื้นฐานที่ดี เพิ่งจะขาดทุน เกิดปัญหาทางการเงินเพราะค่าเงินเป็นแหล่งจ้างงาน เป็นกิจการที่มีประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น ส่วนช่องทางในการฟื้นฟูกิจการ เช่น เป็นกิจการที่มีการขยายตัวอย่างกว้างขวางในอนาคต มีฐานการผลิตที่มั่นคง ได้รับความร่วมมือจากกรรมการและผู้บริหารของลูกหนี้ และเจ้าหนี้ทั้งหลาย อันจะทำให้การฟื้นฟูกิจการสำเร็จได้โดยง่าย เป็นต้น

มาตรา ๕๐/๑๐ บัญญัติว่า “ในการไต่สวนคำร้องขอ ศาลต้องไต่สวนเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐/๓ ถ้าได้ความจริงและมีเหตุอันสมควรที่จะฟื้นฟูกิจการ ทั้งผู้ร้องขอยื่นคำร้องขอโดยสุจริตให้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ มิฉะนั้นให้มีคำสั่งยกคำร้องขอ

ในกรณีที่ไม่มีผู้คัดค้านคำร้องขอ ถ้าศาลเห็นสมควรจะงดการไต่สวนและมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการก็ได้”

กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ศาลต้องปฏิบัติ กล่าวคือ ศาลมีหน้าที่ไต่สวนเอาความจริงว่า ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือไม่ จำนวนหนี้ถึงสิบล้าน หรือไม่ หากปรากฏได้ความจริงเช่นนั้นและมีเหตุอันสมควรที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ทั้งผู้ร้องขอได้ยื่นคำร้องขอโดยสุจริตแล้ว ศาลจะมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ แต่ถ้าการไต่สวนไม่ได้ความจริงเพียงข้อใดข้อหนึ่ง ศาลต้องมีคำสั่งให้ยกคำร้องขอ

มาตรา ๕๐/๑๒ ที่บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๕๐/๑๓ และมาตรา ๕๐/๑๔ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผนหรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตามความในหมวดนี้

(๑) ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ถ้ามีการฟ้องหรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้

.....

(๔) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้ อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

.....”

พิจารณาแล้ว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด

เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม จะกระทำมิได้ สำหรับพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ พิจารณาจากเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายในส่วนนี้ เนื่องจากพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะเพื่อเป็นการช่วยเหลือลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว อันควรได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากผู้ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้... มาตรา ๕๔ (๒) กฎหมายเดิม ไม่ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ที่ยอมให้ลูกหนี้ก่อนขึ้นโดยรู้ย่อมมีหนี้สินล้นพ้นตัว ขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายได้ จึงเป็นเหตุให้ไม่มีผู้ที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว ลูกหนี้จึงตกเป็นบุคคลล้มละลาย... การบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหนี้ที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องชั่วคราว เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการ เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้อย่างเป็นธรรม อันเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ

ที่ผู้ร้องอ้างว่า พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ที่ให้งดการพิจารณาในส่วน ของลูกหนี้ แต่ไม่งดการพิจารณาในส่วนของผู้ค้ำประกัน เป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ไม่ให้ความเสมอภาค ในกฎหมายระหว่างลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน และไม่ให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้ำประกันอย่างเท่าเทียมกัน และเลือกปฏิบัติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และหากศาลพิพากษาให้ผู้ค้ำประกัน ชำระหนี้ โดยศาลยังไม่พิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ด้วย ผู้ค้ำประกันอาจต้องรับผิดชอบยิ่งกว่าลูกหนี้ที่ขอฟื้นฟู กิจการนั้น เห็นว่า การที่ลูกหนี้ขอฟื้นฟูกิจการนั้นยังต้องดำเนินการในการฟื้นฟูตามกระบวนการฟื้นฟู อีกมาก คือ ศาลต้องไต่สวนว่าขึ้นโดยสุจริตหรือไม่ ตามมาตรา ๕๐/๑๐ หรือได้ความตามมาตรา ๕๐/๓ หรือไม่ และมีเหตุอันควรที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ หรือไม่ ซึ่งอาจจะเสร็จไปก่อน หรือพร้อมๆ กัน กับการพิจารณาคดีของผู้ค้ำประกันก็เป็นได้ แต่ถ้าหากการพิจารณาคดีของผู้ค้ำประกันเสร็จไปก่อน และผู้ค้ำประกันอาจได้รับความเสียหาย ผู้ค้ำประกันก็ได้รับความคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๒๗ และมาตรา ๑๐๑ กล่าวคือ ผู้ค้ำประกันอาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟู กิจการสำหรับจำนวนที่ตนเองอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยงในเวลาภายหลังได้ และเมื่อผู้ค้ำประกันได้ยื่นคำขอรับ ชำระหนี้ภายในเวลาที่กำหนดการคุ้มครองเช่นนี้ยังมีอยู่ตลอดไป ดังนั้น พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่บุคคลทุกคนเท่าเทียมกัน และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมา จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓
มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

นายอูระ หวังอ้อมกลาง
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ